

Opinieblad van en voor Daensisten

Tijdschrift van het Priester Daensfonds

36e jaargang nr. 3 - MEI 2012

verschijnt 5x per jaar

Toelatingsnummer 3775 - Erkeningsnummer P4A8022

Afgiftekantoor: 9300 Aalst 1

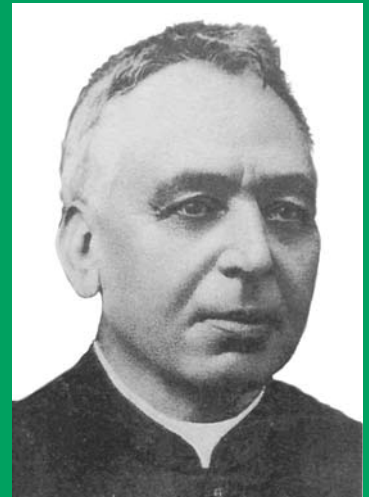
Verantwoordelijke uitgever:

Rob Librecht, Vlierzeledorp 8, 9520 Sint-Lievens-Houtem

België-Belgique
P.B.
9300 Aalst 1
3/5036

**Schreeuw
naar transparantie**
zie pagina 11

Priester Adolf Daens 1839 - 1907

Daens vandaag

Priester Daensfonds

de inspiratie, de boodschap en het gedachtegoed van priester Daens verder uitdragen

De boodschap van priester Daens is vandaag even actueel als ruim honderd jaar geleden. Kinderarbeid is nog steeds de wereld niet uit. De schrijnende verhalen van armoede en uitbuiting zijn nog altijd bittere werkelijkheid. De cirkel van de armoede is, ook in Vlaanderen, voor vele mensen nog niet doorbroken. De inzet en de begeestering van priester Daens voor eenvoudige, arme Vlaamse arbeiders, boeren en middenstanders blijven een inspiratiebron en een richtingsaanwijzer voor onze huidige maatschappij.

Als sociale, Vlaamse en pluralistische vereniging, werkt het **Priester Daensfonds** ongebonden en los van elke politieke partij of organisatie. Het gedachtegoed van priester Daens in eer houden, verder uitdiepen en vertalen naar de noden van vandaag is en blijft de belangrijkste doelstelling. Het **Priester Daensfonds** is er van overtuigd dat alle mensen gelijkwaardig zijn en recht hebben op een menswaardig bestaan in een menswaardige samenleving. Daarom komt het op voor sociale rechtvaardigheid gericht op de meest kwetsbaren, voor een beter en méér Vlaanderen, voor een sociaal Europa en vraagt veel aandacht voor de derde en vierde wereld.

Het **Priester Daensfonds** wil Daens blijvend verankeren in het collectief geheugen. Het wil dit doen door hem blijvend te herdenken. Herdenken in de betekenis van *in eer houden*. Maar ook in de betekenis van *opnieuw over nadenken, actualiseren*.

Het **Priester Daensfonds** kan dit niet alleen, maar enkel met de steun van velen die willen meedenken, meevoelen en zich mee engageren.

Verantwoordelijke uitgever: Rob Librecht, Vlierzeledorp 8, 9520 Sint-Lievens-Houtem, ☎ 053 / 62 57 74, e-post: rob.librecht@telenet.be

Hoofdredactie: Johan Velghe, Stasegemsestraat, 112A/1, 8500 Kortrijk,, ☎ 056 / 25 71 82, e-post: johan.velghe@skynet.be

Opmaak: Erik D'Hondt, Wilgstraat 35, 9320 Erembodegem, ☎ 053 / 77 44 97, e-post: eriko@telenet.be

Kaftontwerp en foto's: Hugo Van de Voorde, ☎ 053 / 77 74 03, e-post: hugovandevoorde@skynet.be

Kernredactie: Stephan Beeckman, Willy De Turck, Erik D'Hondt, Herman Gevaert, Wilfried Lissens, Hendrik Strijpens, Frans Van Campenhout, Hugo Van de Voorde en Johan Velghe.

Socioculturele vereniging PRIESTER DAENSFONDS vzw

Aangesloten bij het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV) en de Aalsterse Cultuurraad.

Maatschappelijke zetel: Stadhuis, Grote Markt 3, 9300 Aalst

Correspondentie-adres: Vlierzeledorp 8, 9520 Sint-Lievens-Houtem, e-post: info@daens.org, webstek: www.daens.org

Raad van Bestuur en Algemene Vergadering: Stephan Beeckman, Peter Dauwe, Wouter De Bruyne, Lieve De Geyter, Lutgarde De Ridder, Willy De Turck (ondervoorzitter), Vicky De Wolf, Erik D'Hondt (penningmeester), Luc Geeroms (archivaris), Herman Gevaert, Rob Librecht (voorzitter), Jozef Liebaut, Wilfried Lissens, Herman Slagmulder, Hendrik Strijpens, Roel Temmerman, Koen Van Acker, Frans Van Campenhout, Karel Van den Bossche, Hugo Van de Voorde (secretaris), Joost Vandommele, Emiel Van Schuylenbergh en Johan Velghe.

Lidmaatschap (rekeningnummer: IBAN: BE40 7370 2745 3063; BIC: KREDBEBB)

Jaarlijkse bijdrage: 15 € - Ereleden: 25 € - Beschermende leden: 50 € - Scholieren en studenten: 7,50 €

Daens Vandaag

**Tweemaandelijks tijdschrift van het Priester Daensfonds
XXXVI nr. 3, mei 2012**

Beste daensisten en sympathisanten,

Het is verbijsterend vast te stellen hoe ver een virtuele, denkbeeldige wereld verwijderd is van de realiteit. Of hoe groot de gapende kloof is tussen beginselverklaringen en de realiteit.

In 2000 nam de Europese Unie zich voor om de stijgende armoede overtuigend af te blokken.

Vandaag moet men vaststellen dat er niet veel in huis is gekomen van deze Lissabondoelstelling.

De cijfers zijn spectaculair.

De voorbije tien jaar is de kinderarmoede in Vlaanderen verdubbeld tot meer dan 8 %.

De toegang tot gezondheidszorg voor mensen boven de armoedegrens is zelfs verminderd.

Zo wat 11% van de Vlamingen heeft een inkomen onder de armoedegrens...

Maar niet getreurd het heet dat in het verleden de doelstellingen te algemeen werden geformuleerd.

In het hervormingsprogramma voor 2020 doet men zijn huiswerk over.

Als doelstelling wordt ingeschreven dat men tegen 2020 het aantal mensen dat in de EU in armoede leeft met 20 miljoen zal doen dalen.

Voor België betekent dit dat tegen het jaar 2020, 380.000 mensen minder in de armoede zullen leven.

En de aanzet is gegeven.

Het leefloon duikt steeds verder onder de armoedegrens.

Vanaf november zien de stempelaars hun uitkering verminderen. De knijper op de neus om hen sneller naar een baan te duwen.

Op welke wijze de werkzoekenden daarbij kunnen worden begeleid zal verder worden onderzocht.

De resultaten zijn nu reeds voorspelbaar.

Op termijn glijden nog meer mensen af naar armoede.

Stel daar tegenover de bedrijfsleiders die een bedrijf in slechte papieren verlaten en daar een riante vergoeding meekrijgen.

Bij deze vergelijking begint het te kriebelen.

In een systeem waarin winnaars in twijfelachtige omstandigheden worden beloond en anderen moeten inleveren worden wij gevoelig voor ongelijkheden.

In zo een systeem groeit verontwaardiging.

Verontwaardiging om de cijfers op zich, maar evenzeer om de stuitende onverschilligheid.

We mogen niet verdragen dat ongelijkheid is gebaseerd op onrechtvaardigheid.

Juist daarom komen de 'indignados' opnieuw op straat.

Het is mijn overtuiging dat 'Daens' goedkeurend zou toekijken als wij ons daar bij aansluiten.

Rob Librecht
voorzitter

Kristiaan Van Ingelgem

Op 9 juni 1944 geboren in Sint-Gillis-Dendermonde. Al vroeg kreeg hij de liefde voor de muziek mee van zijn vader. Hij genoot zijn muzikale opleiding aan het Lemmensinstituut in Mechelen en Leuven. Hij behaalde er de Lemmens-Tinelprijs in 1969. In 1972 verwierf hij het solistendiploma voor orgel en improvisatie aan het conservatorium in Maastricht. Sinds 1972 is Kristiaan Van Ingelgem organist aan de Sint-Maartenskerk te Aalst, waar hij ook orgelleraar is. Hij doceert praktische harmonie aan het conservatorium in Antwerpen en geeft er tevens de improvisatiecursus aan de orgelleerlingen. Hij maakte verscheidene CD - en plaatopnames. Kristiaan Van Ingelgem is ook stadsbeiaardier in Aalst. Hij musiceert ook samen met zijn kinderen Maarten (piano en orgel), Pieter (piano en orgel) en Tineke (zang, fluit, piano en orgel).

Jean-Pierre Rondas (Gent, 19 februari 1946) is een voormalig Vlaams radiomaker voor de klassieke muziekzender Klara van de VRT.

Hij studeerde Germaanse taal- en letterkunde en filosofie aan de Universiteit Gent. Hij was producer bij Klara (voorheen Radio 3) van onder meer *Rondas, De Harde Schijf* en vroeger op Radio 3 *Wereldbeeld*, waarin hij uitvoerige interviews afnam en becommentarieerde over wetenschap, cultuur en maatschappij. Opvallend is dat hij regelmatig ook gasten in het Frans, Duits of Engels interviewde. Hij koos zijn gesprekspartners vanuit zijn eigen belangstelling voor wijsgerige en historische problemen. Rondas nam op 16 januari 2011 afscheid van de radio. Hij publiceert nu elke week een column in *De Morgen*.

In 2007 ontving Rondas het Gulden Spoor, is lid van de Gravensteengroep en van de kernredactie van het politieke maandblad *Doorbraak*.

In 2011 reikte de Vlaamse boekenvakorganisatie Boek.be haar jaarlijkse Gulden Boek aan Jean-Pierre Rondas. "Steeds hanteert hij daarbij een brede visie waarbij ook wetenschap, cultuur en maatschappij worden betrokken", zo werd gezegd op de prijsuitreiking.

Rondas is door de Vlaamse Regering benoemd als bestuurder van de KVS, op aandragen van de Nieuw-Vlaamse Alliantie.

Stefanie Arys startte op 6-jarige leeftijd haar muzikale leven aan de Stedelijke Academie voor Podiumkunsten in Aalst. Drie jaar nadien koos zij ervoor om klarinet te gaan studeren bij Angélique Steenhaut.

In 2006 studeerde zij af met grootste onderscheiding voor klarinet.

Na het beëindigen van de Humane Wetenschappen besloot ze haar studies verder te zetten aan het Conservatorium in Gent.

In het academiejaar 2008-2009 (Ba 3) bracht zij een concert met het bekende Ciurlionis String Quartet uit Litouwen.

Zij volgde in het academiejaar 2009- 2010 een cursus historische klarinet.

Stefanie speelt in verscheidene ensembles zoals *Koninklijke Fanfare Nieuw Leven* te Aaigem, *Ninoofs Kamerorkest* en *Koninklijk Orkest van Sint-Job*, Aalst.

Om de twee jaar speelt zij ook mee in het plaatselijk orkest van de Rederijderskamer *De Catharinisten* in Aalst.

Nu is zij het tweede jaar master voor klarinet gestart aan het Koninklijk Conservatorium in Brussel.

DAENSDAG 2012

ZONDAG 3 JUNI

- 9 u. 30 **BLOEMENHULDE** aan het standbeeld van priester Adolf Daens op het Werfplein, korte toespraak en zang: De Vlaamse Leeuw
- 10 u.00 **EUCHARISTIEVIERING** in de Sint-Martinuskerk in Aalst
Voorganger: Z. E. H. Deken Johan De Baere
Homilie: diaken Paul Jacobs
Muzikale omlijsting door Canticorum Jubilo o.l.v. Jaak De Bie
Organist: Kristiaan Van Ingelgem
Uitreiking gedachtenisprentje tijdens de offergang
- 11 u.00 Samen met de Koninklijke Harmonie Concordia et Docilitas uit Herdersem wandelen we naar het ontmoetingshuis De Brug, Hertshage 11-19 in Aalst.
- 11 u.15 **HULDEZITTING** in de Cafetaria, De Brug
Welkomstwoord namens het Priester Daensfonds
Woordje namens de stad Aalst
Feestrede door Jean-Pierre Rondas, afgewisseld met enkele muzikale intermezzi door Stefanie Arys op de klarinet
Dankwoord
Samenzang
- Einde voorzien omstreeks 12 u.15 - 12 u.30
- In de nabijgelegen Daenszaal zijn we rond 13 u. uitgenodigd aan het vriendenmaal voor diegenen die inschreven.
- 13 u.00 **VRIENDENMAAL**
Aperitief, soep en hoofdgerecht (dranken aan tafel inbegrepen)
- Daarna is er er koffie met Aalsterse vlaai (aangeboden door het Priester Daensfonds). Ondertussen treedt de accordeonist August De Buck op met een uitgebreide gamma van Vlaamse liederen
- Kosten: 35,00 euro per persoon
- Einde voorzien omstreeks 16 u.
- Gelieve het bedrag over te schrijven op VDK-rekening
BE50 8916 6401 4318
Priester Daensfonds, 9300 Aalst
met vermelding van het aantal deelnemers, uiterlijk tegen 31 mei
(na deze datum worden **GEEN** inschrijvingen meer aanvaard!)

WEETJES

Voetballer **Vincent Company** verdient bij Manchester zo'n slordige 150.000 euro per week. Ethisch verantwoord? *De Standaard* 13/03/2012

Voor een eerlijke voedselvoorziening

Wereldwijd wordt 30 procent van het voedsel verspild, terwijl een miljard mensen honger lijdt en nog eens een miljard mensen lijdt aan overgewicht. Het huidige voedselsysteem werkt niet en houdt geen rekening met de voedingsbehoefte van mensen, zegt Danielle Nierenberg, projectdirecteur bij het *Worldwatch Institute* in Washington. *Worldwatch* en het *Barilla Center for Food & Nutrition* publiceerden onlangs 'Eating Planet 2012', een rapport waarin problemen rond de huidige voedselvoorziening en het landbouwsysteem worden aangekaart en gepleit wordt voor een duurzamer en eerlijker systeem.

<http://www.dewereldmorgen.be/artikels/2012/05/02/wereldwijde-voedselvoorziening-moet-op-de-schop>

Didier Bellens verdiende vorig jaar 2,6 miljoen euro netto bij Belgacom. Ethisch verantwoord? *Radionieuws* 18/03/2012

Vlaams Actieplan Armoedebestrijding nog niet op kruissnelheid

Toen begin 2011 bleek dat de zaken niet snel genoeg gingen binnen het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, bakende de Vlaamse regering 12 absolute prioriteiten af. Volgens het Vlaams Netwerk zitten vandaag slechts 2 prioriteiten echt op kruissnelheid, met timing en budget, namelijk de Uitpas en het VLAS, het steunpunt wetenschappelijk onderzoek rond armoede. Een aantal andere prioriteiten kunnen mits wat versnelling en bijsturing op kruissnelheid komen: bv. de armoedetoets. Hopelijk lukt dit in 2012. Ook doen een aantal besparingen mensen in armoede pijn. Zo zal de beperking van het aanbod bij De Lijn kansen voor mensen in armoede op mobiliteit én werk hypothekeken. De maximumfactuur in het basisonderwijs is opgetrokken, waardoor kinderen uit kwetsbare gezinnen de financiële drempel zien verhogen. www.vlaams-netwerk-armoede.be

Sterke aandacht voor de toekomst en groene economie

Bijna twintig jaar geleden vond de Conferentie van Rio plaats. Het was een sleutelmoment in de opbouw van het milieubewustzijn dat het begrip duurzame ontwikkeling stevig verankerde met het oog op het welzijn van de huidige én de toekomstige generaties. Omdat dit welzijn verre van verzekerd is, wordt in juni de Rio +20 Conferentie georganiseerd. Het doel is niet alleen het politiek engagement voor duurzame ontwikkeling te vernieuwen en de geboekte vooruitgang in kaart te brengen. Tevens wordt gefocust op nieuwe uitdagingen en gaat veel aandacht naar het thema van groene economie.

Pluk je geluk

Geluk is 50% genetisch bepaald, 40% kan je zelf beïnvloeden en 10% is het afhankelijk van omstandigheden. Onderzoek toont aan dat geluk aanstekelijk werkt. Geluk delen met anderen kan daarom veel deugd doen. Als iedereen wat meer zou lachen, zou het bruto nationaal geluk van Vlaanderen meteen de hoogte inschieten. De actie 'Deel je lach' wil Vlaanderen prikkelen om geluk en welbevinden hoger op de agenda te plaatsen. 'Deel je lach' wil een positieve beweging op gang brengen en iedereen stimuleren om actief werk te maken van een gelukkiger leven voor zichzelf en de mensen om ons heen. www.plukjegeluk.be

De **uitgewezen Marokkaan** waarvoor de Franstalige senatrice Fatiha Saïdi het op het vliegtuig naar Marokko opnam, verbleef al 16 jaar illegaal in ons land. De man had reeds 20 uitwijzingsbevelen gekregen en was al 42 keer opgepakt voor tal van misdrijven. Toch was hij ongestoord in het paradijselijke België kunnen blijven rondlopen. Verantwoorde tussenkomst van de senatrice? *De Standaard* 29 / 03 / 2012

Priester Daensfonds wandelde op Erfgoeddag

Alhoewel de weergoden het op 22 april wat lieten afweten en de regen bij momenten met bakken naar beneden viel, namen toch een dertigtal geïnteresseerden deel aan de wandeling 'Sociale helden in de straten van Daens' van het Priester Daensfonds. In de straten waar Daens leefde, wandelde, werd bejubeld en beschimpt, leefden en ijverden nog andere maatschappelijke voortrekkers, verenigingen en instellingen, zorgzaam voor hun medeburgers. Zij kregen tijdens deze wandeling de volle aandacht.

CEO Carlos Brito kreeg van Inbev bonussen met een marktwaarde van 135 miljoen euro. De 13 overige directieleden - 2 ervan zijn Belg - kregen eveneens een bonus met een waarde van 30 miljoen euro per persoon. Ethisch verantwoord? *De Pallieterke* 14/03/2012

Uitzendarbeid niet altijd een goede oplossing

Alhoewel uitzendwerk vaak naar voren geschoven wordt als een kans voor mensen in armoede om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt, vindt het *Vlaams netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen* dat uitzendwerk geen antwoord biedt. Het vond een aantal centrale oorzaken die verklaren waarom uitzendarbeid voor hen vaak geen soelaas brengt. Niet iedereen kan terecht in uitzendarbeid en niet iedereen is er het meest gebaat bij. Bovendien moeten mensen die ver verwijderd zijn van de arbeidsmarkt kunnen rekenen op begeleiding, ondersteuning en vorming, zodat zij op korte en lange termijn de vruchten van uitzendwerk kunnen plukken. Dit vraagt zowel van de arbeidsmarktbemiddelaar, de uitzendsector, de gebruikers en de overheid (op vlak van regulering) de bereidheid om extra inspanningen te doen. Het Vlaams Netwerk biedt alvast enkele adviezen. www.vlaams-netwerk-armoede.be

OPINIE

WEESKINDEREN VAN ILLUSIES

We worden overspoeld door de gevolgen van het 'après nous le déluge', na ons de zondvloed, van de voormalige bestuurders van Dexia. De demonen van de eurocrisis voeden de alom rijzende onzekerheid. We vernemen dat 'ons dierbaar vaderland' met gemiddeld 240.107 stakingsdagen() per jaar de top vijf van de Europese landen haalt. We horen de ontmenselijke Anders Behring Breivik raaskalen. Knack bloklettert wat onze eigenste kleine teen al lang aanwijst: „Het falen van onze elite. De burger staat in de kou”. Té veel mannen hebben losse handjes en dat doet de media hyperventileren. Zuid-West-Vlaanderen is geterroriseerd door meer dan dertig ramkraken en homejackings. De overheid staat niet langer garant voor de veiligheid van de burger. Zelfs ons spaarboekje is onveilig, want verlieslatend.*

Dit alles beroert ons. Terecht. We praten er over, voelen ons bekocht en verontwaardigd. We nemen ons zelfs voor ooit de rekening bij een volgende verkiezing te presenteren. En... gaan over tot de orde van de dag. „Schat, moet er niet getankt worden? Ja, 'k weet het, tanken kost een fortuin, maar we moeten toch naar dat nieuwe hotel aan zee voor een weekendje wellness, of niet?”

De aaneengeregen opdooffers passen ons voor maatschappelijk scheef lopende situaties een dikke huid aan. Godzijdank zijn we nog niet helemaal immuun voor drama's die mensenlevens kosten, of voor leed dat naasten, vrienden of familie overkomt. Kunst, muziek kan ontroeren, evenals een diep menselijk verhaal..., maar ook een standbeeldje middenin een park. Die ervaring werd ik rijker in de fiere Occitaanse hoofdstad Tolosa. Toulouse voor de aanhangers van 'Une France Forte'. In het Parc Europe prijkt tien meter verwijderd van een monument ter nagedachtenis van de Holocaust-slachtoffers een beeld van een naakt Afrikaans meisje met geamputeerde armen. Een zwarte Venus. Het beeld heeft een naam: 'Beau-

té nue et salie par 400 ans d'esclavage' (Naakte schoonheid bezoedeld door vierhonderd jaar slavernij).

En verder: „En souvenir du calvaire et de la deshumanisation de l'esclavage. Pour la Liberté, et la Dignité” (Ter herinnering aan de lijdensweg en de ontmenselijking door de slavernij. Voor Vrijheid en Waardigheid). Beeld en tekst schoten dwars door mijn olifantenhuid. Daens (slaaf noch bedelaar...) was niet veraf. Net als oorlogskerkhoven overal ter wereld, stemde dit kleine monument me intriest. Triest, maar hoopvol, want het getuigt van moedig tot inzicht komen over de door (voornamelijk) Europese staten begane misdaden in het tot op vandaag hierdoor getekende Afrika. Hoopvol omdat een stadsbestuur dit standbeeld bewust in zijn Europese wijk plaatste. In Oostende houdt men het vooralsnog bij Leopold II...

Hoopvol omdat precies in het voornoemd park, waar een schreeuw klinkt tegen onrecht en voor vrijheid en waardigheid, de start gegeven werd van een betoging (tv-zender France3 gewaagde van 30.000 à 35.000 deelnemers) voor Occitaanse cultuur- en taalrechten in het openbaar leven in

Zuid-Frankrijk. Symbolischer kon de startplaats van de betoging niet zijn. Op hetzelfde tijdstip grepen gelijkaardige betogingen plaats in Quimper, Straatsburg, Annecy, Bayonne en zowaar ook in bescheidener mate in Rijsel.

Opmerkelijk – in Vlaanderen vooralsnog *wishfull thinking* – stapten in Tolosa burgemeesters samen met syndicalisten, een grote delegatie van Les Verts, tal van lerarenorganisaties, culturele verenigingen, samen op met autonomisten, leden van de Parti Occitan en van het links-radical Libertat. Zij begrijpen wat zovele Vlaamse politici en vakbondsleiders totaal ontgaat: zijn identiteit beleven is een democratisch proces, geen egocentrisme, geen reactionaire reflex. Meer autonomie is meer democratie, minstens een té grijpen opportuniteit op de lange weg naar een rechtvaardige samenleving.

Even terzijde nog dit: de krant *La Dépêche du Midi* (met een oplage die van onze populaire kranten dwergen maakt) schreef 's anderendaags (zondagseditie) haar voorpagina én een hele binnenpagina vol met verslaggeving en commentaren. Meer nog, de zaterdageditie, dag van de betoging, kreeg een betoging-aankondigende wikkel mee met de Occitaanse vlag op afgedrukt. Misschien niet toevallig dat *La Dépêche* als ondertitel 'Le journal de la démocratie' draagt. Het stadsbestuur van Tolosa liet zich evenmin onbetuigd. Het propageerde volop de manifestatie. Het weze ons een les in fierheid.

Vermanend vingertje

Fierheid is wat ons ontnomen wordt. Fierheid én hoop worden ons ontstolen. In *Knack* stelt hoofdredacteur Johan Van Overveldt het zo: „De doorsneeburger voelt zich in de steek gelaten door de politieke, economische, financiële en syndicale elite van dit land. De gevolgen daarvan mogen niet worden onderschat.” Jan Modaal ervaart de elite als behept met ziekelijke inheligheid. Albert Frère, België's meest verdienende CEO incasseerde vorig jaar zo'n 4 miljoen euro, naast dividenden van een rist bedrijven. CEO's van bedrijven uit de Bel-20 verdienen 32 keer zoveel als hun werknemers. Zij hebben duidelijk geen last van de zo met de vinger gewezen hoge... loonlast.

Werkgeversorganisaties wakkeren het wantrouwen tegen de ondernemingswereld aan door het uitblijven van moedige standpunten, maar nog meer door geen blijk te geven van empathie, inlevingsvermogen. Zij zwijgen in alle talen over de toenemende armoede, zwijgen over de gevolgen van hun houding die internationaal extreem-rechts in de kaart speelt en ijveren permanent voor steeds minimalere belastingen voor vennootschappen.

Aan de niet ophoudende bankencrisis hangen niet langer geurtjes, maar stankgolven die tot in Barbados reiken. De Dexia-verantwoordelijken worden beloond in plaats van vervolgd. Het ACV is

Ter herinnering aan de lijdensweg en de ontmenselijking door de slavernij. Voor Vrijheid en Waardigheid.

via Arco/ACW/Dexia beschadigd. De notionele interestafrek bezorgde de voorzitter van de rode vakbond een bluts en een buil. Het establishment stuikt ineen, maar blijft het vermanend vingertje heffen.

Aan de Grieken en Spanjaarden moet niet eens meer voorgehouden worden hoe hard het aankomt zonder hoop te moeten leven. En toch drijven de Goldman-Sachs-boys hun uitzichtloze afbouw van sociale en openbare voorzieningen door. Europese anorexia is geen hoopvol project, het is zelfs geen project. Het is terug naar af. Enkel de neoliberale mantra's (loslaten van de automatische indexering, de loonhandicap, afslanken overheidsdiensten...) opvolgen, wordt ons als dogma voorgehouden. Zelfs Vlaamse partijvoorzitters omarmen dit dogma.

Nul-tolerantie

Niet de lonen van de werknemers zijn een handicap, want economisch herstel is pas mogelijk bij behoud van de koopkracht. De prijzen van energie en voedingswaren (dé aanstokers van inflatie) moeten onder controle gehouden worden. Investeren in openbare diensten, alles zetten op innovatie en een milieuvriendelijke groei, fiscale hervorming gericht op het verlichten van de arbeidskosten en nul-tolerantie tegen fraude alom en de zogenaamde belastingplanning door vennootschappen: dat zijn sociale én betere remedies dan blind bezuinigen.

Net zoals de Europese Unie zich nooit haastte om het Europees project sociaal in te vullen, blijven herstelprogramma's uit, terwijl de eurocrisis ons meer en meer insluit. „Er is duidelijk een daling bezig, en die neemt alsmaar toe. Hoe diep we gaan, weet niemand”, houdt Anneke Ernon van de VDAB voor. Jan Denys (Randstad) stelt dat de economische crisis zich begint door te zetten op de jobmarkt. Vooral voor laaggeschoolden komen minder jobs vrij. Amper 23.904 nieuwe vacatures kreeg de VDAB in maart jl. binnen, of 18,2 procent minder dan in maart 2011. De achteruitgang van de interimarbeid is een sterke indicatie, net als het feit dat vooral de vraag naar inpakkers sterk dalend is, wat erop wijst dat er minder producten verkocht worden.

Hoopgevend is dat het her en der bij de gewone man begint te dagen. De verontwaardiging bij de werknemers van Bekaert was en is oprecht en terecht. Het boek *Hoe durven ze* van Peter Mertens (PVDA) is zowaar een bestseller. Barosso &

Co prediken liefde voor de Europese Unie, maar in hun luister-naar-mijn-woorden, zie-niet-naar-mijn-daden, drijven zij de laatste naïevelingen uit hun Europese kerk met voorbehouden plaatsen voor kapitaalkrachten.

Afstand scheppen

Mark Van de Voorde, eerder hoofdredacteur van *Kerk en Leven* en voormalig raadgever-tekstschrijver van Herman Van Rompuy, Yves Leterme en Steven Vanackere, schreef een opmerkelijke blog over Anders Breivik en de ontmenselijke moraal. Om zijn 77 moorden te kunnen plegen schiep Breivik afstand tussen hem en zijn slachtoffers. Hij dacht, voelde en beleefde hen als objecten. Reduceerde hen tot iets zakelijks. Van de Voorde plaatst uiteraard het kille handelen van CEO's, de zakenwereld... niet op dezelfde hoogte als Breiviks wandaad, maar wijst er op dat het mechanisme van de onderdrukking van het inlevingsvermogen hetzelfde is: „Wie uit de moraal de menselijke inleving haalt, zet het mechanisme van ontmenselijking in gang.” Is dit proces niet reeds in gang gezet wanneer een Europese elite beslist dat alle hoop – de werkloosheid is er toren-

Monument ter nagedachtenis van de slachtoffers van de slavernij.

hoog, 23 procent van de Spanjaarden heeft geen job, bij jongeren onder de 25 zelfs meer dan de helft - op een decent leven aan zoveel Grieken en Spanjaarden ontnomen wordt? Ook bij ons deelt een radeloze tuinbouwer gratis tien ton kool uit omdat hij slechts 8 eurocent krijgt, daar waar zijn kolen minstens 20 cent moeten opbrengen... om de kosten te delgen. Geld om nieuwe groenten te zaaien of te planten is er niet meer. Lenen dus, maar de banken waarvoor wij allemaal de broeksriem moeten aanhalen, kijken de andere kant op. In de hele eurozone staat de werkloosheid op het hoogste peil in meer dan veertien jaar. In Vlaanderen gingen nooit zoveel bedrijven failliet als de jongste maanden.

De afstand wordt steeds nadrukkelijker tussen zij die bezitten en zij die minder en straks niets meer bezitten. Zolang de mondiale financiële transfers eenzijdig van arm naar rijk gaan en nooit omgekeerd, hanteren regeringen, met inbegrip van de Europese, het recht van de sterkste. Ze staan niet verder dan Kaïn en Abel.

De Verlichting diende de mens uit de feodale wurggreep te verlossen. Het bleef bij veel gefilosofeer in Parijse salons en andere boudoirs. Aan Vrijheid-Gelijkheid-Broederlijkheid had de Afrikaanse Venus van Tolosa weinig, want ze werd als object verkocht en misbruikt. De -ismen van de negentiende en twintigste eeuw resulteerden in wereldoorlogen. Mei '68 was beloftevol, maar werd een zwalpei dat zowel de Rote Armee Fracti-on, als yuppies, als kaviaarsocialisme uitbroedde. Europa baarde de euro en het consumentisme als het nieuwe gouden kalf. Wat rest zijn illusies en wij zijn er de weeskinderen van.

Weeskinderen moeten de wereld zelf veroveren. Hoop en fierheid zijn dé wapens die wij ons daarbij niet mogen laten ontnemen. Hoop is de motor van het verzet tegen zij die ons rigide besparingen opdringen en zelf geen of nauwelijks belastingen betalen. Fierheid putten wij uit ons verzet tegen ontmenselijking en het afleggen van ons olifantenvel. Fierheid omdat onze identiteit mede ingevuld is door naastenliefde. Noem het: solidariteit in een radicale democratische constellatie.

In zijn jongste boek (**) schrijft Ludo Abicht dat „de fundamentele verandering er nooit zal komen zolang de gewone mensen niet beseffen dat zij en niemand anders de dragers zijn van een wereld-orde die in strijd is met het gezond verstand en de morele redelijkheid van de meerderheid van de bevolking.” En nog: „Al meer dan 2500 jaar na de eerste formulering van het begrip ‘demo-

cratie’ hebben we nog steeds niet getracht deze prachtige, universalistische en hoopgevende visie op de mens in de praktijk toe te passen. De voorafgaande mislukkingen bieden geen automatische garantie voor het welslagen van een authentieke democratie, maar het zou onvergeeflijk zijn indien we dit project al zouden opgeven voor we eraan begonnen zijn.”

Johan Velghe
1 mei 2012

(*) Tussen 2001 en 2010 kende België gemiddeld 240.107 dagen staking per jaar. 1 stakende persoon staat voor 1 dag staking. De jaren negentig telde een gemiddelde van 291.335 stakingsdagen/jaar. In maart 2011 tekende zich een toename af, waarmee België zich in de top vijf van stakende Europese landen bevindt. En staken doet men normaliter niet omwille van opperste vreugde. Veel stakingsdagen zijn een significant teken dat er wat loos is.

(**) ‘Gewoon volk eerst. Waarom populistisch en gemeen geen scheldwoorden zijn’. Auteur Ludo Abicht. Uitgeverij Houtekiet. ISBN 978 90 8924 203 7

**Een verslag van de Daensdag
2012 krijgt u vanaf 4 juni 2012
op www.aalst.be**

**Excuus aan Wouter
In het vorig nummer speelde de
zetduivel ons parten.
En dan nog in de titel, méér nog, in de
naam.
Driemaal excuus**

Wouter Bolangier

IN MEMORIAM

JAN OLSEN

(25 MAART 1924 - 15 MAART 2012)

Als je een kleurrijk figuur als Jan moet beschrijven, kom je altijd te kort. Wie hem goed wil begrijpen, moet zijn afkomst en het tijds kader van zijn jeugd begrijpen. Jans Noorse grootvader, Jens, deed handel in hout o.m. bestemd voor telefoonpalen tussen Noorwegen en Oostende. Op zeker ogenblik vestigde hij zich als scheepsmakelaar in Oostende waar in 1895 ds. Domela Nieuwenhuis beroepen werd. Deze Domela zou tijdens WO I in feite de stichter van het radicale activisme worden en dus van het Vlaams nationalisme. Hij zou levenslang Jans geestelijke inspiratiebron zijn: heelnederlands, anti-Belgisch en dit alles vanuit een protestantse invalshoek.

Het gezin waar Jan ter wereld kwam was burgerlijk en dus feitelijk Franstalig. Jan erfde het scheepsbevrachtingsbedrijf en zette dit op zijn manier verder. Zijn zelfstandige activiteit zorgde ervoor dat hij ongebonden en naar believen politieke en andere activiteiten kon bedrijven. Zijn echt-

genote, Maria Bulcke, die in 2006 overleed, zorgde voor alle praktische zaken die dergelijk engagement met zich brengt. Ze hadden 9 kinderen. Jan kwam uit de vooroorlogse nationalistische jeugdbeweging, beleefde de door de Duitsers opgedrongen eenheidsjeugdbeweging vanaf 1941 en bestreed actief de verduitsing vanuit de interne verzetsorganisatie *Nederland Een*. Het laatste oorlogsjaar hield hij het voor bekeken en ging hij als verplicht tewerkgesteld arbeider in Oostenrijk werken. Na de oorlog was hij mede-initiatiefnemer van de hernieuwde nationalistische jeugdbeweging.

Na allerlei initiatieven, verscheen in april 1950 het eerste nummer van *Het Pennoen*, een tijdschrift dat aanvankelijk in een versplinterd landschap alle Vlaams nationale jeugdbewegingen wou bedienen. Met de tijd werd Jan meer en meer de verpersoonlijking van *Het Pennoen*. In 1954 werd de band met de jeugdbeweging losser en later gaf het blad ruimte aan jonge vooruitstre-

venden binnen de Vlaamse Beweging. We denken bvb. aan de jonge Wilfried Martens ten tijde van de Expo '58. Ook mensen als Ludo Abicht, Jan Debrouwere, Erik Devoort, Joris Dedeurwaerder, Mark Grammens, Emiel van Cauwelaert, Stefaan Lievens, Gaby Vandromme, Marcel Deneckere en Paul Bekaert vonden hun weg naar *Het Pennoen*. Ook een aantal latere VU-coryfeeën, als Wim Jorissen, Eugene De Facq, Joos Somers, Mik Babylon, Maurits Coppieters en Nelly Maes. En uiteraard ook de Vlaamsgezinde linkerzijde, die het politiek zou proberen als 'de Vlaamse democraten' zoals Daniël Deconinck, Roger Bourgeois en Antoon Roossens. Begin de jaren '60 werden gemeenschappelijke congressen belegd met Waalse federalisten waaronder Jacques Yerna. *Het Pennoen* had in die tijd een reële maatschappelijke betekenis. Het was een spreekbuis voor Vlaamsnationale, sociale, sociaal-flamingantische, heelnederlandse, oecumenische en pacifistische verzuchtingen. Het stond bekend om de interviews, afgenomen door Jan. Zijn artikels waren onnavolgbaar, zijn humor spits en persoonlijk. Ook op vergaderingen kon hij spits zijn; als je dacht dat hij afwezig was, kwam hij plots met iets raak naar voor... Midden de jaren '70, de tijd van de kleurenmagazines zoals *Knack*, het succes van *De Nieuwe* en de opkomst van het postmodernisme, hield *Het Pennoen* op te bestaan maar Jan heeft het heel zijn leven door, trachten het blad te heroprichten. Volgens hem *bestond* je niet zonder blad!

Jan was iemand die overal in Vlaamse en sociaal-vooruitstrevende kringen, in de sfeer van *Het Pennoen*, zijn vinger in de pap had, zonder er daarom organisatorisch bij te horen. Begin 2000 werd hij bestuurslid van het Priester Daensfonds. Voor de

sterk gelovige Jan, die overal de oecumenische gedachte uitdroeg, droeg het daensisme in zich de combinatie van al waar hij voor stond. In 2003 bracht hij ook mij in het bestuur. Ik zie ons nog na de Daensdagen in juni in zijn auto aan een slakkengang langs de oude baan van Aalst naar Gent, met genoeg wijn en pinten op, de ondergaande zon tegemoet rijden... Ook het motorrijden onderhield hij tot op hoge leeftijd. Jan was graag op de baan en nam bvb. nog zo lang als het ging deel aan de OVV-vergaderingen. Ik organiseerde met hem wel 25 keer de jaarlijkse nieuwjaarswafelbak voor de vriendenkring *Het Pennoen*. De laatste keer, op 21 januari jl., kon Jan niet meer boven het rumoer uitkomen. Toen kon je denken dat het allemaal niet lang meer zou duren. Ook het telefoonverkeer was sterk teruggevallen... Op 8 maart bezocht ik hem op een stralende namiddag, anderhalf uur lang, in het ziekenhuis. Hij straalde toen hij me zag! Spreken en horen gingen zeer moeizaam. De TV stond op Parijs Nice en Tirolo, goed voor wat beweging. Mijn aanwezigheid op zich, was genoeg. Hij vroeg 5 keer welke dag we waren en wanneer hij geopereerd was en nam afscheid met het V-teken, de gebalde vuist en de bè¹ van Domela. Hij werd op 24 maart onder grote belangstelling begraven in een oecumenische dienst, met de geuzen- of prinsenvlag op zijn kist, een daverend *Wilhelmus* en de geuzenpenning op het rouwbericht.

Deze veelkleurige, non-conformistische mensen, waaraan de Vlaamse beweging zo rijk was en die haar echt gemaakt hebben tot wat ze *is*, of beter *ooit was*, komen écht niet meer terug!

Joost Vandommele

DE ALTIJD BROZE DEMOCRATIE

aflevering 3

SCHREEUW NAAR TRANSPARANTIE

„Echte democratie? Dan moet eerst het hele staatsapparaat, van regering tot gemeentebestuur, drastisch vereenvoudigd worden. Meer nog, het moet toegankelijk gemaakt worden voor de burger”, houdt Jef Keymeulen voor. De natiestaten zijn voorbijgestreefd. Hij stelt nieuwe bestuursentiteiten voor. Of zijn ze toch niet zo nieuw en is er heel veel overeenkomst met de Bourgondische Nederlanden van weleer, de Benelux van vandaag?

„Gebrek aan integriteit van een leiding die zonder controle, noch overleg, noch informatie zomaar beslissingen treft die slechts enkelingen dienen, werkt niet alleen dwarsliggen in de hand, boezemt ook angst in en is in strijd met onze fundamentele waarden. Zo'n leiding vertrouwt er op dat een ander even onbetrouwbaar is dan zichzelf. Een openhuis-democratie zorgt voor een thuis-gevoel, verbondenheid, rechtvaardigheid, respect. Meer nog, een goed functionerende democratie is grenzenverleggend en stimuleert de creativiteit”, houdt Ingrid Scherrens voor.

„Aalst heeft geen toekomstvisie, nog niet. Naar adviesraden wordt niet geluisterd. De beslissingen worden door enkelingen genomen. Niet democratisch dus. Democratie vraagt discussie, overleg en dialoog”, zegt een terugblikkende Danny Denayer.

Drie actieve burgers nemen hierna het woord. Zij delen met ons hun ervaringen en wensen voor een betere samenleving. We kozen bewust voor ervaren mensen die zich niet bezondigen aan uitspraken leunend op de hype-van-de-dag. We legden hen niet dezelfde vragen voor, maar laten hun eigen reflexies over democratie weerspiegelen in de drie interviews. Opmerkelijk is hun – vanuit zeer diverse invalshoeken – gemeenschappelijke schreeuw naar meer transparantie in het democratisch proces.

Jef Keymeulen (67), Hofstade, gepensioneerd technisch ingenieur decennia actief in het verenigingsleven politiek geïnteresseerd en geëngageerd (CVP, NCD, VLD, Vivant, denkgroep Tegenwind, LDD en de denktank Cassandra)

„Hoopvol en toch een drama”

„We evolueerden sinds de Franse Revolutie naar een representatieve democratie. Het volk, de burger, mag kiezen en zichzelf verkiesbaar stellen – als hij/zij weet hoe en er het geld voor heeft –, om zo de macht aan de verkozenen te delegeren. Beleid voeren is een ingewikkelde zaak, de gewone man vindt er zijn weg niet in. Met als gevolg dat op termijn de verkozenen geen controle door zijn kiezers ervaart. Die kiezer krijgt enkel te horen wat de volksvertegenwoordiger kwijt wil. De sociaal-economische crisis legt gelukkig, bij wijze van spreken, pijnpunten van de representatieve democratie bloot, ondermeer de miljarden overheidsschuld. Democratie is op zich hoopvol, maar de praktijk doet ons in een drama belanden.

Eerder eigende zich de aristocratie de geleide democratie toe. Onderdanigheid was het voorgehouden credo. De evolutie bleef niet uit, maar veel liep scheef. Nu geeft ondermeer internet voor iedereen toegang tot kennis. Kennis van zaken hebben, is de invulling van een van de basisvereisten van democratie. Het gaat niet langer meer op het volk voor de domme te houden. Zelfs in dictatoriale landen is de basis in staat de dictatuur opzij te schuiven, cfr. de Arabische Lente, en dit door vaardigheden die de gewone man communicatief maken. Vreemd dat onze verkozenen daar weinig of geen gevoel voor hebben en ze nauwelijks aanwenden om de werking van de democratie open te gooien. En zelfs nu wij toegang hebben tot de kennis, durft slechts een heel klein percentage onder ons zijn mening te uiten.”

(1) Ongeveer vanaf zijn activistische periode weigerde Domela principieel nog het woord België uit te spreken. Hij verving het steevast met het schaapachtige geluid bèèèèèè

Jef Keymeulen

Natiestaten verdwijnen

Op de vraag of meer autonomie zorgt voor meer en betere democratie, stelt Jef Keymeulen een eigen gewikt en gewogen concept voor. We pikken er de volgende elementen uit: „Meer autonomie is slechts één element van de vele die nodig zijn om noodzakelijke hervormingen te realiseren. De natiestaat heeft gefaald en is achterhaald. Een afgeslankte natiestaat is evenmin de oplossing. De regio (entiteiten van minstens 250.000 inwoners) dient het laagste bestuursniveau te zijn: dé emanatie van de uitvoerende macht, mét volledige financiële verantwoordelijkheid en zonder subsidiëring door een hoger bestuursniveau. Regio's kunnen voor grotere projecten samenwerken met aangrenzende regio's. Een regio heeft een vertegenwoordiger in aangrenzende regio's. Gaat een regio failliet – denk maar aan Charleroi – dan nemen de omliggende regio's (tijdelijk) de bevoegdheden over. Landsverdediging, veiligheid... worden bevoegdheden voor een tussenniveau dat zowat 30 miljoen inwoners omvat (Benelux). De wetgevende macht is geheel en al voorbehouden aan de Europese Unie. De wet wordt voor iedereen in Europa gelijk. De regio's kiezen hun vertegenwoordiging in het Europees Parlement. De regio's moeten klein

genoeg zijn om gecontroleerd beheerbaar te zijn en groot genoeg om financieel zelfstandig te zijn, cfr. Zwitserse kantons, Franse departementen... Andere methodes om een transparantere democratie te bekomen zijn het beperken van mandaten in de tijd: slechts twee mandaten na elkaar in hetzelfde bestuursniveau. Eén mandaat in een gezin/relatie. Referenda kunnen georganiseerd worden in ieder van de drie bestuursniveaus, maar beter is de burger te laten participeren via volksraden (per groep van circa vijfduizend inwoners). Adviezen van deze raden moeten invloed hebben op de besluitvorming van het regiobestuur. Onafhankelijke media staan voor vrijheid van meningsuiting. Kortom, om tot reële democratie te komen moet het hele bestuursapparaat vereenvoudigd en doorzichtiger worden. Meer, de kiezer moet zijn verkozenen kunnen terugfluiten. Dertig procent ongeldige en blanco stemmen zijn een dusdanig veeg teken dat er nieuwe verkiezingen moeten worden uitgeschreven met andere kandidaten. Dit zal directe democratie bevorderen. Dat zou in schril contrast staan met de huidige situatie, waar partijen alles bepalen en de burger ondergaat en machteloos toekijkt.”

Danny Denayer (71), geboren Brusselaar die Aalstenaar werd leraar op rust, licentiaat lichamelijke opvoeding; gemeenteraadslid gedurende 24 jaar, kampioen interpellant

„Oppositie is niet zomaar dwarsliggerij”

Zijn jeugd leerde hem de Calimero's en Assepoesters van Brussel kennen: de Vlaamse werklui. Deze vierderangsburgers waren de luizen in de francofone pelzen. Vlamingen werden er als minderwaardig bekeken. Discriminatie. Danny Denayer werd gebiologeerd door deze vernedering. Hij wou 'stratenlegger' worden voor de Vlaamse opgang. „Mijn vader leidde een steenbakkerij in Halle. Geen groot bedrijf. Een baas en enkele werknemers die niet slecht verdienden, maar wel hard dienden te werken. Tijdens vakanties trok ik mee, werkte me de eelt op de handen en was te moe om 's avonds met vader naar huis te gaan. Ik bleef in een schuur bij de arbeiders slapen. De hanen kraaiden er heel vroeg. Zo leerde ik het arbeidersleven kennen. Ik kon mij inbeelden wat kinderarbeid betekende en ik leerde er vooral respect. Elkaar respecteren als de sokkel van de democratie.

Democratie in de politiek is niet altijd evident. Ik maakte het vooral in Aalst mee, maar hogerop is het net zo. En toch is de verwarde democratie me liever dan de zachte dictatuur. Ik geloof sterk in overleg en overtuigingskracht. Verlichte dictaturen blijven vooral dictatuur. Anderzijds is grote oplettendheid nodig voor verborgen agenda's, een specialiteit van de meeste partijen. Zij vertegenwoordigen belangengroepen, zuilen, kapitaal... en hakken de maatschappij in stukken. Ieder voor zich in plaats van solidariteit.

Ik kwam in de politiek terecht toen mijn Vlaamsgezinde reputatie me voorafging bij mijn komst, beroepshalve, naar Aalst. De toenmalige VU zocht kandidaten en ik werd verkozen, belandde in de oppositie en werd een politieke spookrijder. Het scheelde ooit niet veel of ik belandde in het parlement, maar de apparentering besliste er anders over. Ik was zeker 'gene gemakkelijken', al van toen we met de Vlaams Nationale Studentenunie (VNSU) opkwamen voor maatschappelijke struc-

Danny Denayer

tuurhervormingen. En zeg nu zelf, wat is er meer democratisch dan een volksbeweging die daar initiatief toe neemt?

Als gemeenteraadslid kon ik lastig zijn. Ik stelde voor belasting op arbeid te verlagen en deze op onroerend vermogen te verhogen. Deze rechtvaardige herverdeling is er nooit gekomen. Ik was dé lastigaard met mijn vele tussenkomsten en vragen. Maar ik studeerde de dossiers grondig in. En ik weet het, ik kon zagen. Ik bleef op dezelfde nagels kloppen, terwijl andere raadsleden en zelfs schepenen (sommigen toch) niet eens wisten waarover een dossier handelde. Zo werden en worden we bestuurd. Voor geld moet je niet op de oppositiebanken zitten. Ik had geen verborgen agenda. Ik voerde gewoon de opdracht uit die de Aalstenaars me via de verkiezingen gaven.”

Geen toekomstvisie

Als democratisch deficiet wijst Danny Denayer de afwezigheid bij de Aalsterse beleidsvoerders van een toekomstvisie aan, evenals het niet luis-

teren naar de besluiten van adviesraden. Weinig inspraak, nauwelijks transparantie. Enkelingen nemen beslissingen, daar waar democratie discussie, overleg en dialoog vergt. Té tijdrovend voor beleidsmensen die wel tijd vinden om ruzie te maken.

„Precies dertig jaar geleden stelde ik voor een stedelijk administratief centrum te bouwen en per legislatuur één cultureel centrum in een deelgemeente te realiseren. Drie decennia later zijn de verspreiding van stadsdiensten en het ontbreken van een evenementenzaal nog altijd niet aan een oplossing toe. Blijkbaar is een Aalstenaar een geduldige mens, want een toekomstgericht beleid blijft vooralsnog uit. Zeg ik dat nu omdat ik rancuneus of gefrustreerd zou zijn? Politiek gezien kende ik veel tegenkanting en tegenslagen, maar anderzijds hielp ik veel realiseren. Zelfs mijn voorstellen die eerder afgeschoten werden, later weer opdoken en goedgekeurd werden. Als ik ongelijk had, kon ik dat goed toegeven. Mijn drijfveer is steeds een sociale en rechtvaardige samenleving geweest. De drijfveer van het daensisme.”

Ingrid Scherrens (59), Staden
Educatief medewerker Vlaamse Actieve Senioren (VI@s)

„Vertrouwen is de sleutel”

De vraag of democratie vijftig procent plus één is, roept bij Ingrid Scherrens vragen en nog meer bedenkingen op: „Zijn er niet te veel verliezers door de tirannie van de meerderheid? Hoe belangrijker een te nemen beslissing is, hoe transparanter de informatie en communicatie hierover moet zijn, maar vaak gebeurt juist het omgekeerde. En wat met de beïnvloeding door de media door gebeurtenissen op het moment van de stemming? Vijftig procent plus één is een onvoldoende garantie op een rechtvaardige beslissing. De sfeer op het moment van de stemming – de massa, vandaag uw vriend, morgen uw vijand -, belangenvermenging, manipulatie... zijn belangrijke factoren die de vijftig plus één-meerderheid mee kunnen bepalen. Dit sluit niet uit dat ‘50 +1’ hanteerbaar is voor dagdagelijkse praktische beslissingen en om zo nodig uit de impasse te geraken. Maar er zijn betere middelen hiertoe. Ja dus, voor ‘50+1’ in geval van voornoemde transparantie en communicatie. Democratie is fundamenteeler dan ‘50+1’.

Sleutelbegrippen zijn: dialoog met respect voor ieders eigen waarheid, eigen overtuigingen loslaten en zich openstellen voor een visie op lange termijn, zo niet worden nieuwe denkpistes gehypothekeerd. Respect voor de fundamentele vrijheid van gedachten, handelen en spreken. Een sfeer van veiligheid. Alles resulteert in hét sleutelwoord: vertrouwen. Wanneer er vertrouwen is, zijn alle voorgaande begrippen voorhanden.

Democratie blijft een evenwichtsoefening, waarbij we moeten verder werken met successen en lessen leren uit mislukkingen.”

Samenspel

We polsen naar haar ‘democratische’ ervaringen op de werkvloer en inzonderheid in het verenigingsleven. „Heel veel verenigingen zijn afhankelijk van subsidies. Iemand van een grote vereniging noemde dit ooit: ‘Gegijzeld als ze zijn door de subsidies’. Wij denken dat een vereniging die uitsluitend uit vrijwilligers bestaat andere beslissingen kan treffen dan een vereniging die een

groot deel van haar subsidies nodig heeft om haar personeel en werking te betalen. Wat af en toe invloed heeft op de te nemen beslissingen.

Een betaalde kracht kijkt anders tegen de vereniging aan dan de vrijwilliger. Die laatste stapt de vereniging zonder beperkingen noch drempels binnen: het is zijn/haar broodwinning niet; geen werkgever-werknemer-verhouding; transparantie, open communicatie, vrijheid en veiligheid bij het uiten van meningen en voorstellen; de universele geest is aanwezig. De vrijwilliger engageert zich om tal van redenen die anders liggen dan bij een beroepskracht: sociale redenen, idealistische/filosofische redenen zoals ‘ik ben een Vlaamsbewuste 50+ en ik wil met mijn inzet nog een stukje van de wereld verbeteren, maar ook ik-redenen (talent, ervaring, iets te vertellen, nog wat bijleren...).

Het samenspel tussen betaalde krachten en vrijwilligers in het verenigingsleven vergt wederzijds democratische reflexen. Ook hier is het wederzijds vertrouwen en respect heel belangrijk.

Bijvoorbeeld, de vrijwilliger respecteert de werktijden van de beroepskrachten. Het personeel staat voor de waarden van de vereniging. Ik werk voor een onafhankelijke en Vlaamsbewuste vereniging en draag dat dan ook uit.

Een goede oefening in democratie is dat de inspraak zeer ver kan reiken, zodat een dynamiek ontstaat met vernieuwde visies en evoluties voor gevolg.”

Vrijwilligerswerk

Puttend uit haar ervaring stelt Ingrid Scherrens dat vandaag het democratisch proces binnen een vereniging meebepaald wordt door het gelimiteerde engagement. „De hedendaagse vrijwilliger be-

perkt zijn engagement in tijd, ruimte en opdracht. Waar de vrijwilliger gemakkelijk zijn eigen limieten aanvaardt, heeft hij/zij het moeilijk met deze die opgelegd worden. Duidelijke afspraken, van bij de aanvang, bieden een oplossing.

De hedendaagse vrijwilliger heeft een heel beroepsleven achter de rug, waar ook een aantal democratische processen werkzaam waren. De vrijwilliger wil het positieve uit deze processen halen en niets meer terugvinden in zijn vrijwilligerswerk van de negatieve ervaringen met slechte democratische processen, waar hij/zij eerder problemen mee had.

Vrijwilligerswerk is voor hem/haar een zinvolle invulling van zijn vrije tijd, op maat gemaakt met respect voor zijn eigen waarden.”

Het ideale verhaal

„Beslissingen zijn het gevolg van overleg. Ze worden, tenzij er zich betere beslissingen aandienen, gerespecteerd, en bij overtreding gesanctioneerd. Daarentegen zorgt een minder integere leiding voor wantrouwen en een contraproductief proces, zelfs al zijn sommige beslissingen goed.

„Een vrijwilliger, erg geëngageerd, met een rugzak vol plannen, met een visie, wil aan de slag... Indien er binnen de vereniging een goede in- en uitstroom is van ideeën en beslissingen, medezeggenschap... zal deze vrijwilliger (te zeldzame witte raven) er zich thuis voelen en zich in eenieders voordeel ontplooien.

Democratie werkt motiverend en stimulerend in een huis-van-vertrouwensfeer en werkt beslist verbondenheid, geluk, vrede, vrijheid, rechtvaardigheid, gelijkheid en respect in de hand.”

Wilfried Lissens en Johan Velghe

VOLGENDE EN VIERDE BIJDRAGE:

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN: DEMOCRATISCH ORGASME OF COITUS INTERRUPTUS?

Een verslag van de Daensdag 2012 krijgt u vanaf 4 juni 2012 op www.aalst.be

IN MEMORIAM LUK D'HONDT

(6 OKTOBER 1913 - 7 MEI 2012)

ereleraar
erevoorzitter VL@S
erevoorzitter Postzegelkring Dendria
Oud-gemeenteraadslid Erembodegem
Bestuurslid Priester Daensfonds
Commandeur in de Kroonorde
Ereluitenant-kolonel van het Reserveleger

Hij was onder meer stichter en (ere)voorzitter van de postzegelkring Dendria, bestuurslid van de Erembodegemse afdeling van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen en van het Davidsfonds. Nog tot hoge leeftijd organiseerde hij wandelingen en culturele activiteiten voor gepensioneerden. Hij engageerde zich ook in de politiek, stond op de lijst van de toenmalige Volksunie en mee door zijn activiteiten in diverse organisaties en zijn sociaal dienstbetoon had hij veel voorkeurstemmen. Hij was twaalf jaar gemeenteraadslid, maar toen Erembodegem in 1976 fuseerde met Aalst stelde hij zich niet meer kandidaat.

Als Vlaming was hij hij nauw betrokken bij het Dom Modest van Assche-comité dat door een jaarlijkse herdenking de herinnering levendig wilde houden aan een Vlaming die, geboren in Erembodegem, in 1932 abt werd van de abdij van Steenbrugge en tijdens de repressie onterecht beschuldigd werd van verklikking en van ellende in de gevangenis is omgekomen. Hij was nauw betrokken bij het Priester Daensfonds, had jarenlang zitting in het Dagelijks Bestuur, daarna in de Raad van Bestuur en was tot aan zijn dood lid van de Algemene Vergadering. Hoe hij tot het Priester Daensfonds gekomen is, vertelde hij zelf: *"Ik ben geboren in het teken van de Weegschaal. Alle mensen met dit sterrenbeeld zijn strijders voor sociale rechtvaardigheid. Toen ik de figuur van priester Daens leerde kennen, zag ik in hem de belichaming van de strijd tegen het onrecht."*

Luk werd begraven op 12 mei.

Op maandag 7 mei overleed Luk D'Hondt. Hij was 98 jaar, geboren in Aalst op 6 oktober 1913. Hij trouwde met Agnes D'hondt (1914-2005). Ze woonden aanvankelijk in Aarschot, hun huis lag tegen een militaire opslagplaats en werd in 1940 fel beschadigd door de Duitsers en in 1944 bijna volledig vernield door Amerikaanse bommen. Gelukkig waren Luc, zijn vrouw en hun twee kinderen tijdig gevlucht, maar ze hadden al hun bezittingen verloren. Zo kwamen ze tenslotte in Erembodegem terecht, in een gezellig huis met een grote tuin. Het gezin kreeg vijf kinderen onder wie Erik die sinds eind 1997 actief is in het bestuur van het Priester Daensfonds.

Luk D'Hondt had een rijk gevuld, gevarieerd en bewogen leven waarin hij vaak een voortrekkersrol heeft gespeeld. Als scholier was hij actief in de Vlaamse studentenbeweging. Hij werd studiemeester en leraar, klom in het leger op tot luitenant-kolonel en leidde tien jaar lang, van 1971 tot 1981, een vijftigtal reizen voor de VTB over heel Europa en Noord-Afrika. Hij engageerde zich in tal van culturele, sociale en vrijetijdsverenigingen.

1812-2012 JUBILEUMJAAR HENDRIK CONSCIENCE

Over het Conscience-jaar 2012 verscheen in het vorige nummer een beknopte bijdrage die onder andere verwees naar de opening en naar de feestrede. Zo werd de uitzonderlijke waarde beklemtoond van de auteur die twee eeuwen geleden werd geboren. Conscience was in de negentiende eeuw immers degene die de herleving van onze Vlaamse letterkunde én het begin van de Vlaamse Beweging en de ontvoogding mogelijk maakte. (1)

Bij de opening van het herdenkingsjaar te Schilde zal de feestrede 'De revolutie van Hendrik Conscience' van de auteur Gaston Durnez zeker geïnspireerd hebben tot blijvend respect voor de man die het volk leerde lezen, het volk hier in Vlaanderen een taal gaf en een verstaanbare stem. Hendrik Conscience bereikte immers het volk en werd bijzonder populair, ook in het buitenland. (2)

Geen politieke sociale revolutie

In het slot van zijn feestrede bevestigde Durnez dat Conscience tegenover de hebzucht van de stedelijke burgerij en de landelijke kasteelheren en tegen de opkomende industrie, die vreselijke sloppenwijken produceerde (met armoede, kinderarbeid, ziekten), geen politieke, sociale revolutie zette. Conscience predikte 'een ommekeer in geest en hart'; dat herinnert aan het begin van de tekst waarin de spreker beklemtoont dat Conscience 'in zijn tijdsgeest' moest beginnen met het begin. Hij streefde trouwens zijn hele leven naar harmonie, bijvoorbeeld ook bij zijn inzet voor samenwerking tussen alle Vlaamsgezinden.

Herdruk 'Wie is Hendrik Conscience?'

Het is interessant hier enkele aspecten te belichten uit de herdruk uit 'Wie is Hendrik Conscience?' door Albert Westerlinck (Professor Dr. José Aerts), die het werk schreef bij de herdenking in 1983. Hij laat ons inleven in de 19e eeuw en evalueert het werk om het te kunnen doen waarderen. Twee citaten mogen de verdiensten van Conscience nog scherper illustreren.

- In hoofdstuk VII: "Conscience en de Vlaamse Beweging" schrijft Westerlinck dat "zijn politieke activiteit in 1844 begon met een groot verlangen naar eenheid onder de Vlaamsgezinde strijders" en "Wanneer hij na tien jaar alle politieke activiteit te Antwerpen de rug toekeert, werd niets dan twist en tweedracht bereikt en had hij als Vlaming wel zijn meest bewogen en trieste decennium achter de rug."
- In hoofdstuk VIII lezen we over Conscience

'de schrijver', in het bijzonder vanuit zijn werk 'Het IJzeren Graf' (1860) "een van zijn beste", zoals de wandelaar zegt die de auteur in zijn Kempisch verhaal ontmoet. Die man vermeldt als het belangrijkste in zijn verhalen en zedenschetsen: "... het is de toon, een soort van geheimzinnige muziek, die overeenstemt met zijn gemoed en zijn verdriet." In het gesprek wordt de stille eenvoud, de zoete levenslust en de blijvende hoop op liefde voor de natuur en de mens vernoemd. Westerlinck beklemtoont dan ook: "Zeer bewust nam Conscience afstand van de toen reeds heersende mode der probleemliteratuur, die van de menselijke conflicten, het kwaad en de slechte passies."

Hij ontweek inderdaad bewust de groeiende neiging tot psychologisering, in de 19^e eeuw.

Onze taal in de negentiende eeuw

In de negentiende eeuw was Conscience's publiek, zoals blijkt, zelden met literatuur vertrouwd. Derdtig procent van de Vlamingen was analfabeet. Bovendien was er sinds 1648 de scheiding tussen het Zuiden en het Noorden van de Nederlanden. Na een zeer kort Hollands regime (1815-1830), volgend op het Oostenrijkse bewind en de aansluiting bij Frankrijk, was in het nieuwe artificiële Koninkrijk België het Frans de officiële taal. In 1830 verscheen de Grondwet alleen in het Frans. Bij het 'Vlaams' waren er te veel en te grote verschillen en die werden noch geschreven, noch gelezen. Daarenboven was het 'Nederlands' de taal van de bezetter geweest.

Het is ook een feit dat slechts op 1 januari 1844

Hendrik Conscience

te Brussel het eerste Vlaamse dagblad *Vlaamsch België* verschijnt. Conscience en zijn vrienden deden alles voor het welslagen ervan, maar de kring was te klein en te verdeeld; het blad verdween al in november. Het was reeds 1863 toen Conscience's vriend Jan de Laet als eerste in het Parlement de eed in het Nederlands aflegde. In 1848 organiseerde F.A. Snellaert (3) het eerste Algemeen Nederlands Congres (ANC) in de aula van de Gentse universiteit; een tweede ging door in 1850, in Amsterdam. In 1851 was Conscience voorzitter. De Congressen bleken unieke en uitstekende ontmoetingsmomenten tussen Noord en Zuid te zijn (na de nieuwe scheiding in 1830)

Tenslotte is het voor onze taal ook belangrijk dat, eveneens halfweg de eeuw van Conscience, allerlei genootschappen werden opgericht, als eigenlijke opvolgers van de Kamers en de Gilden. Zo was én is 't *Zal wel gaan* een genootschap in 1852 opgericht in Gent 'tot beoefening der Nederduitse taal en letterkunde en het bevorderen van de Vlaamse zaak'.

Conscience deed toen o.a. de 'Antwerpse maatschappij voor *Taal en Kunst*' bloeien. In zijn publicatie 'Wie was Conscience?' schreef Westerlinck dat het historisch gezien Conscience's grote verdienste was, en we citeren: "... dat hij de vredelievende geest van J.F. Willems (4) en F.A. Snellaert

wilde verder zetten naar de toekomst om aldus elke verdeeldheid onder de Vlamingen te bestrijden."

De Romantiek (tijdsgeest)

Literair leefde Conscience binnen de grote romantische stroming van zijn eeuw. In Vlaanderen duurde de romantiek feitelijk van 1830 tot 1880. Er is dan veel aandacht voor het verleden en heimwee naar een gelukkiger leven. In die sfeer toont Conscience aan dat Vlaanderen een roemrijk verleden had, waarop Vlamingen fier mochten zijn. Hij deed dat met mythes en symbolen die het Vlaamse volk nu een eigen vlag, een eigen lied en een eigen nationale feestdag bezorgden. (5)

In dat verband schreef Marc Reynebeau (DS 21 mei 2005): "Vandaag wordt hij toch niet meer gelezen... Dat is juist... Maar de mythen en symbolen die hij heeft gecreëerd, werken nog altijd prachtig door, zijn leeuw in de eerste plaats [...] Hij blijft velen inspireren, zowel schrijvers als Hugo Claus, als theatermakers, schilders en dus ook politici."

Reynebeau beklemtoonde ook (wat velen al eens selectief vergeten): "Over heel Europa hebben schrijvers toen een mythische geschiedenis geschreven." Marnix Gysen schreef ooit over Conscience: "Hij werd zo de volksmenner bij uitnemendheid: zijn werk domineerde praktisch geheel zijn eeuw!"

Tot Van Nu en Straks

Literair en artistiek, maar ook sociaal en filosofisch, zou het avant-garde tijdschrift *Van Nu en Straks* (6) waarvan het eerste nummer op 26 maart 1893 verscheen, een nieuwe, sterk emanciperende invloed op Vlaanderen hebben.

Conscience's jeugd

Conscience moest zijn literaire roeping als het ware uit het niets voeden. Hij had bovendien een Franse vader, die werkte op de Antwerpse scheepswerven van keizer Napoleon. Zijn moeder was een Kempische uit Brecht en was analfabeet. In zijn kinderjaren was hij ziekelijk, maar van vader leerde hij schrijven en van moeder hoorde hij vele verhalen over vrijheid en heldenmoed. Hendrik (oorspronkelijk Henri) liep slechts sporadisch school. Zijn veelzijdige kennis, ook van talen, verwierf hij door zelfstudie, door zijn jeugd in de populaire Antwerpse buurt aan de werf en in het Andrieskwartier, en, na moeders vroege dood, in de rijke natuur, buiten de wallen. Op 16 jarige leeftijd was hij even hulponderwijzer op de Meir, maar hij was er ongelukkig. Belangrijk in die tijd was dat hij door vrienden als Jan de Laet Vlaamsgezind was geworden.

De Slag van Kortrijk of de Guldensporenslag, schilderij van Gustaaf Wappers (1801-1877)

In het Belgisch Leger (1830-1836)

Van 1830 tot 1836 was hij vrijwilliger in het 'Belgische' leger (7); hij verbleef heel vaak in de Antwerpse Kempen. Naast het volksleven leerde hij er het belang van de geschiedenis kennen. Hij las toen ook zeer veel Franse, Duitse en Engelse romans, maar ervoer ook de lange vervreemding van het Noorden.

De eerste Vlaamse 'roman': 'IN 'T WONDERJAAR'

En vrij plots toch, in 1836, verscheen Conscience's werk 'In 't Wonderjaar', een roman (zoals deels in vorige bijdrage geduid). Het gaat inderdaad om de Beeldenstorm in 1566 en over de Inquisitie in Vlaanderen. Zijn vrienden, schrijvers en schilders zoals Jan de Laet, Theodoor Van Ryswyck, Jan De Beers, Gustaaf Wappers, Henri Loys, Nicaise De Keyser en anderen onthaalden het werk enthousiast.

De Belgische katholieke geestelijkheid wees het af en daardoor wijzigde Conscience inhoudelijk een en ander, om te kunnen verkopen in de katholieke scholen... Maar zijn taal was gebrekkig en commercieel was het geen succes voor die eerste 'Vlaamse roman', met in het voorwoord: "Het

is een roman! Schikt niet – niet een roman als de Franstalige... zuivere gevoelens alleen..." En het was De Laet, die ook van het Frans naar het Nederlands was overgeschakeld, die hem overtuigde dit ook te doen.

We vergeten hier niet dat de Vlaamse 'Letterkunde' herleefde in 1834, met Jan Frans Willems' publicatie van 'Reinaert de Vos' (zie noot 4). B.F. Van Vlieden schrijft echter terecht in zijn werk 'Van In 't Wonderjaar tot de Verwondering': "De geschiedenis van de Vlaamse roman vangt pas aan in 1837, met de historische schetsen van H. Conscience in 'In 't Wonderjaar' en 'Hij leerde zijn volk lezen' is alleen al daardoor terecht gebeiteld."

In zijn 'Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte' schrijft H.J. Elias over, en we citeren: "... de diepe onkunde waartegen de eerste schrijvers te vechten hadden ten gevolge van de volledige verfransing van het geestelijke en politieke leven in België." (Deel 2, p 19)

Snellaert had in 1837 geschreven: "Er zouden prijzen moeten uitgeschreven worden voor proza, evenzeer als voor verzen..."

Ondanks de vele waarderingen twijfelde Conscience even aan zijn talent: hij had nog minderwaardig werk gebracht.

Inspiratie voor nieuw werk: 'De Leeuw van Vlaanderen'

Intussen zocht Conscience uit ons nationaal verleden meer inspiratie waarop hij als romanticus zijn volle verbeelding kon loslaten, bijvoorbeeld voor een verhaal met als apotheose de Guldensporenslag.

Toen werd hij in 1836 geconfronteerd met de romantische schilderij van Nicaise De Keyser (1803-1874) 'De Slag van Kortrijk', in het Antwerps Vleeshuis en dat bestemd was voor een tentoonstelling in Brussel. Het werk stelt Jan Breydel voor die de Franse opperbevelhebber van zijn paard slaat. Schrijvers zoals P. Van Duyse en Th. Van Ryswyck hadden het thema al op hun manier bezongen, maar Conscience zag heldenmoed, liefde tot het vaderland en vrijheid. Hij moet gedacht hebben aan de verhalen van zijn moeder.

Uit de krant *De Standaard* van 30 september 1958 citeren we uit een uitvoerig artikel: "Uit de wordingsgeschiedenis van 'De Leeuw van Vlaanderen': 'Zijn eerste inspiratiebron was dezelfde die ook De Keyser had begeesterd, namelijk de verhandeling van de Gentse bibliothecaris A.V. over de 'Bataille de Courtraie au des Eperons d'or d'après Goethals-Vercruysse. Het was een eerste wetenschappelijke studie.'"

Met de Laet ging hij op verkenning ter plaatse, in West-Vlaanderen. En hij documenteerde zich ook in Antwerpen en Gent.

Even vertaler bij de provincie, maar vlug ontslag: 'De Leeuw van Vlaanderen' verschijnt in 1838

Zijn vriend kunstenaar Gustaaf Wappers bezorgde hem in 1837 een functie als vertaler bij het Antwerpse provinciebestuur. Over zijn roman 'De Leeuw van Vlaanderen' schreef hij in dit verband heel wat in zijn 'Geschiedenis mijner jeugd'. Hij moest immers al vlug ontslag nemen uit die goede functie, om te kunnen schrijven... Dat doet hij op een armoedig kamertje in de toenmalige afspanning 'De Koning van Spanje'. In de huizegevel aan de Carnotstraat te Antwerpen herinnert een gedenksteen aan het schrijven van zijn epos daar. Na tien maanden is zijn tekst persklaar (1838). Doordat er reeds 480 'Inschrijvingen' waren (voor zijn eerste roman maar 211) vroeg Conscience aan Wappers om kunstgravures te maken. Het werk bracht echter te weinig op, want de kring van kopers was niet groot genoeg.

Het werk werd echter vlug een nationaal epos, zoals epen in andere landen, met krachtige symbolen en mythen. Het werk was meer dan een geïdealiseerde roman, het werd een duidelijke mijlpaal voor onze literatuur én voor de Vlaamse Beweging

die toen ontstond en tot op heden door de schrijver geïnspireerd wordt, zoals Marc Reynebeau het samenvatte.

Als slot van zijn roman schreef Conscience de in vorig nummer geciteerde opwekkende opdracht, die decennia lang ook de beroemdste woorden van onze letterkundige bleven: "... overweeg bij die roemrijke daden..., wat Vlaanderen eertijds was, wat het nu is en nog meer wat het worden zal, indien gij de heilige voorbeelden uwer vaadren vergeet."

Griffier bij de Academie voor Schone Kunsten Antwerpen - 1841-1854

Wappers zorgde ervoor dat de al zeer befaamde schrijver, die echter niet van zijn werk kon leven, in 1841 griffier werd bij de Academie van Schone Kunsten te Antwerpen. In 1854 nam Conscience, zoals zijn vriend en directeur Gustaaf Wappers, ontslag (er was o.a. veel werking tegen Vlaamsgezinden). In 1856 zou hij vertrekken naar Kortrijk. Hij had ondertussen nog andere historische romans 'Jacob Van Artevelde' (1849) en 'De Boerenkrijg' (1853) geschreven. Slechts veel later zou hij het invloedrijke werk 'De Kerels van Vlaanderen' publiceren.

In zijn griffierperiode – hij was in 1842 gehuwd – schreef hij ook werken als 'Hoe men schilder

Peter Benoit

wordt' (1843), 'Siska van Roosemael' (1844) en 'Wat een moeder lijden kan' (1844). Eerder 'sentimentele verhalen' die echter ook succesvol waren in het buitenland, vooral in Duitsland en Engeland.

Rust in de Kempen: nieuwe inspiratiebron

In 1849 is Conscience wel oververmoeid door het jaarlijks schrijven van twee of drie werken, maar vooral ook door de bestendige strijd tussen klerikalen en liberalen, tussen vele Vlaamsgezinden onderling in de toch al moeilijke ontvoogdingsperiode op cultureel, sociaal en politiek vlak.

A. Van Hageland schrijft in zijn boek 'H. Conscience en het volksleven' (Davidsfonds, 1953): "Hij was de stad met haar zorgen en driften ontvlucht, om op de heide de herstellende rust te zoeken."

Hij kent de Kempen van in zijn legerijd. Hijervaart er het leven van de eenvoudige landmensen en schrijft er over.

Een sfeer van Gezond Realisme, met dorpsnovellen...

Dat betekent een groot keerpunt of de 'wending' in zijn werk. Het is nu de sfeer van het gezond realisme dat meer op de eigen tijd gericht is, zij het met idealisering tot een eenvoudig en vroom leven. Hij koos dus inderdaad niet voor de sociale en politieke revolutie tegen allerlei wantoestanden. Het is zijn tweede inspiratieperiode met onder andere de zogenaamde Schilde-dorpsnovellen zoals 'De Loteling' en 'Baas Gansendonck' (beide uit 1850).

Er zijn ook andere sociale verhalen, met verwijzing naar armoede en alcoholisme en met een zedenles zoals in het nog bekende 'De Plag der Dorpen' (1855).

En dan herkennen de mensen hun deugden en ondeugden, zoals ze het zelf verkozen. Zo blijkt wel dat Conscience zelf sociaalvoelend is, maar niet sociaal bewogen. Hij bevestigt dus de mensen in wat ze zelf voelen; ze voelen niet een mogelijke lotsverbetering, in die tijd.

Realisme met idealisering 'Navolging' en 'meer realisme'

Inhoudelijk introduceerde Conscience zijn gerichtheid op de eigen tijd in dorpsnovellen met de verwachte idealisering, maar zonder sentimentaliteit. Dat soort gezond realisme kreeg veel navolgers, zoals mevrouw J.D. Courtmans (1811-1890) en Anton Bergman (1835-1874) met zijn 'Ernest Staes' en de gezusters Loveling-Rosalie (1834-1875) en Virginie (1836-1923), nichten van de nu ook herdachte Cyriel Buysse.

J. F. Willems

In zijn 'Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte' schrijft H.J. Elias bij 'Weerslag van de crisis in de Vlaanderen' (Deel 2, blz. 195): "Toch gaat bijvoorbeeld Zetterman verder dan de christelijke weg van Conscience en diens beroep op de naastenliefde. Hij zoekt de oorzaak van het kwaad. Hij meent het gevonden te hebben in de vrije concurrentie, maar er moet zowel een regeling komen van de arbeid, als een bescherming van de arbeider." Zelfs later in 'Bavo en Lieveken' (1865), waar Conscience de zeer erbarmelijke levensomstandigheden van de Gentse fabrieksarbeiders asociaal noemt, wordt het aanvaarden van het lot gesteld, hoewel onderwijs toch als heilvol, ook voor de vrouw, wordt beoordeeld. Een citaat daaruit: "Zie de mannen en vrouwen schier onachteloos tussen de raderwerken heen- en wedergaan, hoe de kinderen onder de spinmolens doorkruipen! En nochtans, dat een riem, een tand... hun kleed of slechts hun mouw aangrijpe..."

In zijn toespraak zei Durnez dat die ellendige toestanden zijn leestante uit Gent niet onbekend waren, dat zij later priester Daens zeer goed begreep, toen hij het volk actief bewust maakte van mogelijke lotsverbetering.

Bijzonder romantiek vorm was hoogtepunt

Met de vastgestelde 'wending', met als bijzonder vorm van romantiek de dorpsnovelle met de optimistische levensbeschouwing, bereikte Conscience alvast een literair hoogtepunt. Te vermelden

den daarbij zijn ‘Rikke-Tikke-Tak’ (1845), ‘Baas Gansendonck’ (1850), ‘De Loteling’ (1850), ook ‘Blinde Roza’ (1849), enzovoort. Eenvoud, ongekunsteldheid en de liefde voor de natuur zijn steeds opvallende stijlkenmerken.

Bijvoorbeeld: ‘De Loteling’

‘De Loteling’ is een aandoenlijk meeslepend verhaal over een arme Kempische jongeling die er ‘ingeloot’ was. (8) Trien is zijn moedige verloofde die vier dagen door de heide trekt om haar blind geworden jongen te zoeken in de vestingstad Venlo die door de Belgen is bezet. (9) In de inleiding verheerlijkt Conscience uitgebreid de natuur in de Kempen en schrijft dan: “Aldus lezers en lezeressen, indien ik hier de belofte doe U de geschiedenis te vertellen welke ik bij een bezoek der oude afspanning heb afgeluisterd of op de heide zelve heb gehaald, verwacht u slechts op de getrouwe afspiegeling van de stille zielen der heidebewoners.” Uit het laatste hoofdstuk vernemen we dat hij een schuilplaats heeft gezocht in een eenzame hoeve met ouderen en kinderen, zoals door Edward Dujardin geïllustreerd. (over die kunstenaar schreef Eugène de Bock een boeiende biografie – Antwerpen, 1920). Even citeren: “Na een korte wijl was ik reeds met deze goede mensen gemeenzaam en ik koutte met hen als een lang gekende vriend.[...] En alzo ik alsdan niet beter te doen had dan te luisteren op de aardige dingen die de man met één oog en zijn vrouw mij vertelden, was het eerst des’ anderendaags ’s morgens dat ik de hoeve verliet.”

Hij voegde er aan toe dat hij de geschiedenis vertelde die hij daar zo vernomen had.

En “Baas Gansendonck”

Het verhaal ‘Baas Gansendonck’ werd geschreven onder het motto ‘Hoogmoed is de bron van alle kwaad’. In een dorp tussen Hoogstraten en Kalmthout verkoos de baas van St.-Bastiaan de legerofficiëren boven zijn dorpsgenoten en zijn dochter, die zou huwen met een brouwerszoon, moest barones worden... Het werk werd dikwijls ten tonele gebracht. De schrijver spotte zonder te willen kwetsen.

Dit jaar wordt ‘De Loteling’ als totaal-spektakel opgevoerd. (zie programma)

Na zijn ontslag als griffier had Conscience al besloten naar Kortrijk te verhuizen. Door zijn historische romans, vooral met zijn Vlaams epos, en met zijn beste dorpsverhalen beheerste hij absoluut de Vlaamse letterkunde. Hij had Vlaanderen en zijn letteren in het buitenland bekend gemaakt.

Lid van de Grievencommissie

Ter gelegenheid van 25 jaar Koninkrijk België werd op voordracht van P. De Decker, minister van Binnenlandse zaken, bij KB van 27 juni 1856 de ‘Grievencommissie’ ingesteld (10), ten einde de bekwaamste maatregelen op te zoeken en het Staatsbestuur aan te duiden om de ontwikkeling van de Nederlandse (Vlaamse) letterkunde te bevorderen en het gebruik van de Nederlandse (Vlaamse) taal te regelen, in haar betrekkingen met de verschillende gebieden van het openbaar bestuur.

Acht eminente flaminganten onder voorzitterschap van L.L.J. Jottrand (11) waren de commissieleden. Daarbij behoorde Conscience die samen met Snellaert een rapport opstelden in verband met het leger. In de besprekingen stelde Conscience: “Indien wij altijd aan de Walen denken, dan zal de toestand van de Vlamingen niet veranderen.” Het globaal eindverslag, geschreven door Snellaert, werd door de commissie goedgekeurd. Het beklemtoonde nauwkeurig dat het bestuur, het onderwijs, het leger en het gerecht in Vlaanderen Vlaams moesten zijn. Het officiële stuk bleef, na behandeling in de Kamer, in 1858, zonder gevolg. Slechts in 1873 zou de eerste taalwet – in verband met het gerecht – goedgekeurd worden. Hoe dan ook, de commissie had als gezagsorgaan, de basis gelegd voor de strijd van de volgende generaties, voor de eerste wettelijke verwezenlijkingen van de taalstrijd in de periode 1860-1883. Ze toont ook aan dat de Vlaamse Beweging geen geïsoleerd fenomeen is in West-Europa, maar dat zij het algemeen verlangen naar zelfstandigheid uitdrukt.

In Kortrijk: arrondissementscommissaris 1857-1867

Als Vlaamsgezind auteur met Europese bekendheid wordt Conscience op 6 januari 1857 door minister P. Dedecker in Kortrijk tot arrondissementscommissaris benoemd. Als hoog staatsambtenaar moet hij buiten de partijpolitiek fungeren, maar als Vlaamsgezinde bestrijdt hij verder alle tweedracht en zet zich in voor politieke en ideologische verdraagzaamheid.

In zijn tienjarige Kortrijkse periode schreef hij jaarlijks meestal drie boeken, maar de meeste zijn ‘minderwaardig’. Hij schreef toen onder andere ‘De burgers van Darlingen’ (1861), een burgerlijk

weinig vleierende zedenroman over de Kortrijkse medeburgers. Daar hij eigenlijk te weinig verdiende met zijn eervol ambt, was hij ook ‘broodschrijver’ geworden. In een studie ‘Hendrik Conscience’ door Jozef Staes, verschenen in de toen bekende Duimpjesuitgaven (Victor Debille, Maldegheem, 1908) lezen we dat Conscience zijn verblijf in Kortrijk als een ballingschap beschouwde. De herinneringen zijn evenwel vleierder: de Rijsselsewijkstraat waar hij gewoond had, werd de Hendrik Consciencestraat en in 1983 onthulde Kortrijk een gedenkplaat aan zijn woning in de O. L.-Vrouwestraat.

Contacten met Nederland

Intussen had Conscience meer contacten met Nederland en hij werd er zelfs populair. Natuurlijk was hij al op meerdere Algemeen Nederlandse Congressen aanwezig. Hij werd bovendien geëerd voor zijn inzet voor het Algemeen Nederlands en om zijn verzet tegen onder andere het West-Vlaams taalparticularisme van Guido Gezelle (Brugge 1830-Brugge 1899). (12) In 1864 was Conscience ook lid van de Belgische commissie tot vastlegging van de spelling “De Vries en Te Winkel”. Hij zag in dat Noord en Zuid de gemeenschappelijke taal en letteren op elk gebied samen moesten bevorderen. Het Noorden begreep echter te weinig van de problematiek van de Vlaamse Beweging in België. Hij zou daarover informatie brengen: in 1807 deed hij daarom zijn eerste grote omreis in Nederland.

Conservator van de Koninklijke Musea – 1868-1883

In 1868 werd Conscience bij KB benoemd tot ‘Conservator van de Koninklijke Musea van Schilder- en Beeldhouwkunst van België’ te Brussel, met vrije woonst in het Wiertz-museum. Dat was dan een echte en passende sinecure, tot aan zijn levenseinde.

Hij heeft dan ook nog veel geschreven, onder andere het invloedrijke werk ‘De Kerels van Vlaanderen’ (1870) dat bijvoorbeeld sterk inspirerend was voor Albrecht Rodenbach: zie o.a. de Blauwvoet, Blauwvoeterij, en de bijhorende leuzen en symbolen.

Ook in Brussel bleef hij buiten en boven de partijpolitiek, ondanks dringende verzoeken: Conscience was een ‘nationaal symbool’ geworden.

Honderdste ‘boek’ – Grootse huldiging

Op 25 september 1881 huldigden duizenden hem bij het verschijnen van zijn honderdste boek. Op zijn vraag aan de massa waarom ‘zij zo’n liefde

voor hem had opgevat?’, antwoordde hij zelf: “Het is omdat mijn hart en uw hart altijd eenstemmig hebben geklopt, omdat ik in mijn werk teruggaf wat uw hart wilde.”. Hij kon zich toen ook verheugen in de aanwezigheid van vele Franstaligen.

Onthullingen en standbeeld bij leven

In 1883 werd in Antwerpen zijn standbeeld bij leven onthuld. Hij wordt er in zittende houding afgebeeld. De zieke auteur kon er helaas zelf niet aanwezig zijn. Enkele maanden later overleed hij.

Conscience in Blankenberge

In de tweede helft van de 19^e eeuw was Conscience en zijn gezin een van die nieuwe bevolkingsgroepen (vrije beroepen, meer ontwikkelden, en met meer vrije tijd) die de ontwikkeling van Blankenberge tot algemeen-toeristische stad deden evolueren.

Hij was er geregeld als badgast en schreef “Ik hoop dat de lucht van Blankenberge, de zee en de baden mij goed zullen doen”. Vanuit Brussel zou hij er in 1871 zelfs twee volle maanden verblijven, om te herstellen van een oogziekte. Hij stimuleerde daar ook actief het cultuurleven. Zo werd er in 1873 een Taal-, Zang- en Toneelgezelschap opgericht, met Conscience als beschermheer (en met zijn naam genoemd). Het doel was kenmerkend: “De bloei en ontwikkeling van de moedertaal, ook de zedelijke en verstandelijke ontwikkeling van de Blankenbergse bevolking.” Wanneer hij in de kuststad verbleef, kwamen ook dikwijls Lodewijk van Ryswyck, De Geyter, Van Beers, mevrouw Courtmans, enzovoort op bezoek.

Conscience’s dochter Maria schreef daarover in ‘Enige bladzijden uit het leven mijns vaders’ (Leuven, 1912). Na zijn overlijden werd er meteen een Consciencestraatnaam goedgekeurd. Bij de algemene eeuwviering (1912) na zijn geboortjaar werd een monument onthuld met Conscience medaillon en een ‘lezende vissersfiguur’. Het ontwerp was van de Antwerpse kunstenaar Van Ryswyck en de uitvoering van de Brugse kunstenaar G. Pickery. ‘Conscience in Blankenberge’ mag een mooie illustratie zijn van heelwat, onrecht minder gekende plaatsen met herinneringen aan de populaire auteur.

Robert Boterberge schreef over Conscience en de badstad een interessante publicatie (Uitg. Kring voor Heemkunde, Dr. Van Damme, Blankenberge 1983)

Overlijden: 10 september 1883

Op 10 september 1883 overleed Hendrik Conscience te Elsene. Zijn geboortestad Antwerpen be-

zorgde hem een ‘vorstelijke’ begrafenis. Op zijn grafsteen werd een waardig gedenkteken gebeiteld: het monument op zijn graf in het Schoonselhof, met de rustende schrijver, wordt geflankeerd door zijn ‘leeuw’.

De begrafenis was een nationale manifestatie. Ook internationaal was de betrokkenheid zeer groot. Hij had trouwens verscheidene buitenlandse eretekens ontvangen. Reeds in 1851 werd hij ook, samen met de orangist Snellaert, ‘Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw’. Hij had vooral Vlamingen geleerd fier te zijn op hun eigen identiteit. Conscience’s verdiensten voor de ontvoogding van het Vlaamse volk en voor de Vlaamse letterkunde zijn uniek. Zijn uitzonderlijke waarde is treffend gebeiteld op zijn grafsteen: “Hij leerde zijn volk lezen”.

Herinneringen en Herdenkingen

In Vlaanderen en in Brussel herinneren ontelbare namen van straten, pleinen en gebouwen en, in het bijzonder ook monumenten en gedenkplaten, aan Conscience’s werk en waarden. Bovendien zijn er al zeer veel grootse herdenkingen geweest, zoals nu, twee eeuwen na zijn geboorte. We herinneren aan enkele; in deze bijdrage zijn er ook al verscheidene vermeld.

- Op 13 september 1908 was er op het Conscienceplein in Antwerpen, een kwarteeuw na zijn dood, een grootse herdenking. De muziek van Peter Benoit (14) en Karel Condael ‘Aan Conscience’ stond centraal; zie ook het slotconcert in het huidige programma in Schilde.

- In 1912, 100 jaar na zijn geboorte, waren er in heel Vlaanderen feestelijke herdenkingen; er was vooral de Antwerpse tentoonstelling met de 200.000 bezoekers.

- In 1958, 75 jaar na zijn overlijden, was er onder andere de prachtige toespraak van Eugene De Bock voor de Vlaamse Club in Brussel: hij brandmerkte toen al het feit dat vele jongeren zelfs niet meer in staat werden gesteld Conscience te leren kennen en dat zijn werk uit de bloemlezingen gebannen werd. Karel Jonckheere had toen al romans van de schrijver ‘hertaald’. (uitg. Manteau-Brussel)

- 150 jaar na Conscience’s geboorte, in 1962, waren er krantenkoppen zoals ‘Conscience, herleving van Vlaanderens bewustzijn’, ‘Conscience leerde zijn volk lezen’, ‘Conscience te Brussel plechtig herdacht’. Bij deze laatste herdenking (er was ook ‘koninklijke’ belangstelling) beklemtoonde de auteur Herman Teerlinck (zie o.a. zijn roman ‘Maria Spermalie’): “Conscience deed bewust afstand van meer literaire roem, zoals blijkt uit vele brieven, om zich totaal op het peil van zijn verwaarloosd Vlaamse volk in te stellen en het zijn ziel terug te geven.”.

- Bij de herdenking in 1962 in Antwerpen bracht vooral de VTB aan de ‘Volksopvoeder en volkschrijver en volksopwekker hulde’. Van M. Lombin verscheen toen de VTB-uitgave ‘H. Conscience en Antwerpen’. Op 3 december 1962 ont-hulde VTB-voorzitter Jozef Van Overstraeten een gedenkplaat aan Conscience’s woonplaats ‘In het Zwarte Paard’ (in de huidige Prinsensstraat): “Ter ere van de eerste Vlaamse romanschrijver”. De krant *De Standaard* beklemtoonde toen, onder de titel ‘Herleving van Vlaanderens bewustzijn’ door Urbain Van de Voorde, dat het zonder de minste twijfel grotendeels dank zij Conscience is dat het Vlaamse volk nu nog zijn taal leest: “literatuur heeft hier de politiek schaakmat gezet.”

Bij de herdenkingen van Conscience een eeuw na zijn overlijden was er ook een uitvoerige bijdrage ‘Het jaar van Conscience’ door J. Marchau in het ‘Informatieblad van het Ministerie van Onderwijs’ (1983-nr 10, bladz. 21-28): Wat nu, vanuit het Consciencegebouw. Welke steun is er nu vanuit de Vlaamse regering (Cultuur) voor het ingediende en stevige dossier van Schilde? (een privé-initiatief voor de herdenkingen van die zo belangrijke auteur, twee eeuwen na zijn geboorte) De openingsuitnodiging vermeldde er geen logo van.

In de bijdrage van vermeld informatieblad wordt terecht gesteld: “Wie meent 19de eeuwse opvattingen en gedragingen in het belachelijke te moeten trekken, doet er goed aan zich eerst te bezinnen over de buitennissigheden van onze tijd.” (en 2012 is nu ‘onze’ tijd)

-Nog dit in verband met herdenkingen: in 2002, zeven eeuwen na 1302, verscheen voor het eerst sinds 1838 een uitgave van Conscience’s nationale epos ‘De Leeuw van Vlaanderen’, een editie van Edward Vanhoutte. In de krant *De Standaard* van 4 juli 2002 lasen we dat Joris Note de tekst onder de tekst zocht en besloot “dat het werk nog steeds het lezen waard blijft.” (G. Van der Speten schreef dit artikel).

Conscience blijft alvast – ook op tekstkritisch vlak – belangstelling wekken. In verband met het lezen van onze klassiekers zei Durnez in zijn hulderede: “Maar er is hoop, De computer [...] is bezig ons hele boekenbezit op Internet te zetten. Ik heb onlangs Baes Gansendonck herlezen op zijn eigen web. Ik was de tweehonderdste bezoeker. ‘De Loteling’ had al 2100 bezoekers...” Zoals Durnez zelf, verkiesen de meeste lezers en lezeressen direct contact met het boekenpapier. U mag hopelijk geïnspireerd zijn om enig werk van de herdachte klassieker te lezen. Het vervolg van het programma Herdenking Conscience te Schilde leest u in vorig nummer *Daens Vandaag*, jg 36, nr 2 blz 16.

Herman Gevaert

Noten

(1) In het weekblad *Kerk en Leven* d.d. 18 januari 2012, één van de zeldzame grote persmedia die aandacht besteedden aan de opening van het Conscience-jaar herhaalde G. Durnez dat de herdachte auteur “... de grote basis heeft gelegd voor de Vlaamse ontvoogding.

(2) - Conscience’s werk werd in een 15-tal talen vertaald, bijvoorbeeld het nationale epos ‘De Leeuw van Vlaanderen’ onder andere in het Frans, Duits, Engels, Spaans, Pools, Esperanto... In het Frans verscheen zelfs zijn verzameld werk. Conscience correspondeerde met veel Franse letterkundigen; Victor Hugo bezocht hem zelfs ten huize (zie noot 4 vorige bijdrage)

- De initiatiefnemers *Marnixring De Loteling* en de *Gilde Baas Gansendonck* kunnen niet rekenen op grote officiële Vlaamse subsidies (Vlaamse regering) ondanks het sterke dossier en de privé-inspanningen (zie programma en zie vermelde publicaties)

(3) F.A. Snellaert, zie *Daens Vandaag* jg 35 nr 2 april 2011, bladz 16-18.

(4) Jan-Frans Willems (1793-1846). Hij wordt ‘de vader van de Vlaamse Beweging’ genoemd. Als hoog ambtenaar werd hij lid van de Academie Royale de Belgique. Het was onder zijn leiding dat de Gentse kring ontstond van ‘ijveraars voor de herwaardering van het Nederlands’, met o.a. Snellaert. Het vrijzinnige Willemsfonds werd naar hem genoemd. In Leuven ijverde hoogleraar J. Baptist David (1801-1866) o.a. voor een Vlaamse Academie. Deze kwam er pas in 1886. Het Davidsfonds, de katholieke vereniging ‘tot alzijdige ontwikkeling van het Vlaamse volk’ werd naar zijn naam opgericht in 1875, als tegenhanger van het Willemsfonds.

(5) De 19de editie van Open Monumentendag, 8 september 2002, een zeven eeuwen na 11 juli 1302, had als thema ‘symbolen en alles wat er mee samenhangt, bijvoorbeeld i.v.m. onze identiteit, zoals Conscience die inspireerde.

(6) *Van Nu en Straks*: zie o.a. in *Daens Vandaag* jg 33 nr 3 – juni 2009, bij de bijdrage ‘Gustaaf Vermeersch’ blz 22-27, bij foto van de vier redacteurs: Em. De Bom, P. Van Langendonck, A. Vermeylen en Cyriel Buysse, die dit jaar ook – 80 jaar na zijn dood – bijzonder wordt herdacht.

(7) Conscience nam ook deel aan de ‘Omwenteling’ die het oorspronkelijk Koninkrijk (1831) voorbereidde, dat dus niet uit een nationaal bewustzijn ontstond. Er kwam wel een liberaal-kapitalistische staat, waarin lezen en schrijven een Franstalige aangelegenheid was.

(8) In onze gewesten werd het militaire lotingsstelsel midden de 18de eeuw ingevoerd, maar bleef gehandhaafd tot 1909. België blijkt het laatste land in West-Europa te zijn geweest. Het Franse stelsel werd overal toegepast en overal was bedrog en omkoperij; uitgelotenen werden door de rijkeren betaald om hen zonodig te vervangen. Er verscheen in juni 2008 een brochure ‘Van Loting en Lotelingen’ met interessante bijdragen van Hugo Pas, met antwoorden op de vragen ‘Waarom?’ en ‘Waardoor?’ Er is nog steeds veel interesse voor de sociale aspecten van dat geschiedenisstukje. Voorafgaand is er een belangrijke uiteenzetting over de historische en sociale context door Hugo Westdorp. Uitgave: *Gilde van Baes Gansendonck*, Groene Wandeling 19, 2970 Schilde. Zie ook info www.conscience2012.be

(9) Het werk werd ook verfilmd, door R. Verhavert (de eerste generatie Vlaamse films). Het werd een film van de ontakeling; hij werd goed onthaald.

(10) Grievencommissie: zie ook *Daens Vandaag*, jg 35 nr 2, april 2011, blz 17.

(11) Jottrand (1804-1877). Hij was een Brusselse advocaat van Waalse afkomst. Principeel was hij voor gelijkheid/gelijkberechtiging van Vlamingen en Walen. Hij nam zelfs actief deel aan de Vlaamse Beweging.

(12) Zie o.a. ‘De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler’ door Dries Gevaert (tweedelige licentiaat-verhandeling – Promotor Prof. Dr. A. Deprez, RUG) deels verschenen als o.a. de VVL-brochure ‘Guido Gezelle, Fasen en Facetten’ (uitg. 1999).

(13) ‘De Leeuw van Vlaanderen of De Slag der Gulden Sporen’ – Editie Edward Vanhoutte – Uitg. Lannoo, Tielt – 538 blz.

(14) Peter Benoit (Harelbeke 1834 - Antwerpen 1901). De belangrijkste werken van onze grootste 19de eeuwse toondichter zijn *De Schelde*, *De Oorlog*, *Rubenscantate*, *De Wereld* in ...

en de Consciencecantate. In de publicatie ‘Benoit, man van zijn volk’ schrijft Prof. Dr. Flor Vandermuieren “Naast Conscience is Benoit de hardnekkigste opbouwer uit de cultuurherleving in de 19de eeuw.” Uitgave Davidsfonds 1935. * zie ook, ‘Peter Benoit, leven-werk-betekenis’ door Julius Sabbe, 1934.

Bibliografie

Antheunis, Mevr. geb. Maria Conscience ‘Hendrik Conscience – *Enige bladzijden uit het leven mijns vaders*’, 1912

Boterberge Robert: *Hendrik Conscience en Blankenberge*. Uitg. Kring van Heemkunde Dr. Van Damme D/1983/

Conscience Hendrik: *De Leeuw van Vlaanderen of de Slag der Gulden Sporen* – Editie Edwerd Vanhoutte – Lannoo, Tielt, 2002

Conscience Hendrik: *Geschiedenis mijner jeugd* – postuum uitgegeven – Mercatorfonds, Antwerpen, 1978, geschreven in 1855; bewerkt en geïllustreerd.

De Bock Eugene: *Ondergang en herstel of het begin van de Vlaamse Beweging*. Uitg. De Sikkel, Antwerpen, 1970

De Bock Eugene: *Verkenningen in de tweede helft van de 19de eeuw*. Uitg. De Sikkel, Antwerpen, 1965

Elias Hendrik, Jozef: *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte* – vier delen – 1962-1965 – De Nederlandse Boekhandel, Antwerpen.

Gijssen Marnix: *De literatuur in Zuid-Nederland sedert 1830* – Standaard Boekhandel, 1942, tweede druk

Kerk en Leven: Gaston Durnez en o.a. over Conscience, 18 februari 2012

Kuyppers Juliën en Theo De Ronde: *Beknopte Geschiedenis van de Nederlandse letterkunde, voor schoolgebruik*. De Sikkel, Antwerpen, 1938, derde druk.

Lambery Max: *Philosophie der Vlaamsche Beweging en de overige stromingen in België* – tweede uitgave- Boekhandel Cultura, H.Cayman – Seynave Brugge, 1938.

Lambin Marcel: *Hendrik Conscience en Antwerpen* - uitg. Vlaamse Toeristische Bibliotheek, 1962

Marchau J.: 1983 *Het jaar van Conscience*. Informatieblad Ministerie van Onderwijs - oktober 1983

Picard Leo: *Evolutie van de Vlaamse Beweging van 1795 tot 1950*. Uitg. N.V. Standaard Boekhandel AntwerpenAmsterdam (S-Pockets)

Rommelpot, weekblad 3de jg. nr. 2. In het voetspoor van H. Conscience - 9 januari 1948

Staes Jozef: *Hendrik Conscience* - Een onuitgegeven studie door Jan De Schuyter - Duimpjesuitgave nr. 69-1908 - Victor Delille, Maleshem

Van Hageland A.: *Hendrik Conscience en het Volksleven*. Davidsfonds Leuven, 1953

Van Leeuwen.W.L.M.E.: m.m.v. Dr. J.A. Goris (M. Gijssen) - *Schijvers en Schilders* - Uitg. W. De Haan N.V. Utrecht - 1939

Van Vlieden B.F.: *Van In 't Wonderjaar tot De Verwondering* - Een poetica van de Vlaamse roman.- Uitg. De Nederlandse Boekhandel, Antwerpen, 1969

Verbruggen, Dr. J.F., - *Slag der Gulden Sporen* (het wetenschappelijke werk)

Westerlinck Albert - *Wie was Hendrik Conscience?* - Uitg. Gilde van Baas Gansendonck, 2de druk in 2011, n.a.v. het Jubileumjaar 2012

Willemkens Emiel: *Profiel van Hendrik Conscience 1812-1885* - 1983 - Catalogus Conscience en zijn tijd

Wils Lode: *Kanunnik Jan David en de Vlaamse Beweging van zijn tijd*. Uitg. Davidsfonds, Leuven, 1957

De Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging - Lannoo Tielt, 1998

Diverse tijdschriften en kranten

Een verslag van de Daensdag 2012 krijgt u vanaf 4 juni 2012 op www.aalst.be

DE LEEFWERELD VAN PIETER DAENS

deel 12

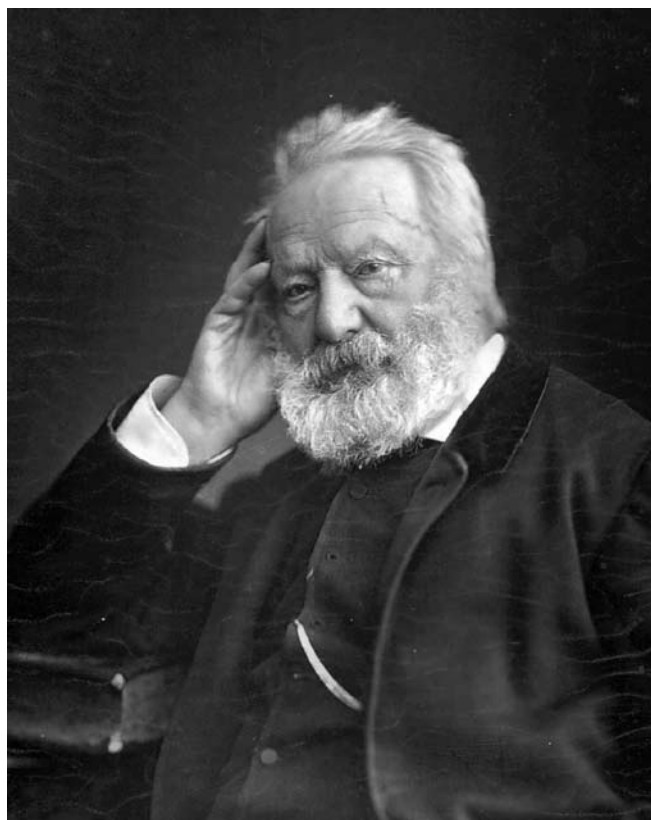
De verzuiling haalt het op het unionisme van Jottrand 1870-1874 (deel 2)

Victor Hugo, de Ie Internationale en de val van de regering

Het einde van de wereldlijke macht van de paus en de nederlaag van de Commune gaven de conservatieve katholieken (ultramontanen) de kans om zich te laten gelden. In Italië namen de Italiaanse troepen in september 1870 Rome in en werd kort nadien het Italiaanse koninkrijk uitgeroepen. Het gevolg was dat de Pauselijke Staat verdween en de paus zijn tijdelijke macht verloor. Als reactie werd in het Vaticaan Concilie het dogma van de onfeilbaarheid van de paus afgekondigd en werd de paus het onbetwistbare hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk.

In Frankrijk en de Europese wereld werd de Parijse Commune en de Ie Internationale (anarchisten, republikeinen, socialisten) met alle zonden van Israël beladen. Die discussie werd nog aangescherpt door het neerschieten van de Parijse aartsbisschop, die zich als gijzelaar en bemiddelaar bij de Parijse Commune had aangeboden. In België ontstond in maart 1871, onder impuls van de Gentse industrieel de Hemptinne, de vereniging 'De Kruisvaarders van Sint-Pieter' die een uitgesproken conservatieve koers voerde en progressieve ideeën in een slecht daglicht stelde. (4) Een

eerste doorn in hun oog was dat veel communards in België een onderkomen vonden. Dat paste niet in het katholieke België. Een bekend slachtoffer werd Victor Hugo. Deze overtuigde tegenstander van de Parijse Commune keerde in maart 1871 naar zijn woonplaats op het Barricadenplein te Brussel terug. In mei 1871 vernam hij dat de regering vooraf gastvrijheid aan de communards zou weigeren. Victor Hugo reageerde verontwaardigd en liet in l'Indépendance Belge van 27 mei een brief verschijnen waarin hij aankondigde dat hij in zijn woning asiel aan de communards wou verlenen. Kwade lezers van die brief reageerden scherp. Tijdens de nacht van 27 en 28 mei 1871 werd voor zijn woning gedemonstreerd en met stenen geworpen. De regering met minister Cornesse van Justitie besloot tot de uitwijzing van de schrijver omwille van de vijandelijke demonstraties die de publieke op-

Victor Hugo

nie veroordeelde en de publicatie van artikelen tegen de regering. Ook in het parlement veroordeelden de volksvertegenwoordigers de houding van de schrijver. Slechts vijf afgevaardigden stemden tegen: Couvreur, Defuisseaux, Demeur, Guillery en Gustave Jottrand. Op 30 mei 1871 volgde het uitwijzingsbesluit en verliet V. Hugo het land. In Luik volgden op 3 en 11 juni 1871 twee heftige

betogingen als reactie op deze uitwijzing. Het politieverslag vermeldde heftige uitspraken aan het adres van de koning, de regering en de Kerk. (5) De katholieke regering had aan haar progressief imago ingeboet terwijl de tegenstelling tussen gelovigen en vrijzinnigen (liberalen) steeds scherpe vormen aannam. Ook de Brusselse flaminganten reageerden.

Midden 1871 werd de toonaard van het Brusselse tijdschrift 'De Kerels' steeds agressiever. 'De Kerels' verklaarden zich tegenstanders van de revolutie van 1830, van het koningshuis en van de Walen die deze revolutie in hun voordeel beslecht hadden. Zo waren ze tegen de jaarlijkse vieringen van de Belgische revolutie en verdedigden uitsluitend de Vlaamse stam. Toch wilden ze voor alles de invoering van het algemeen stemrecht. En om de geheimzinnigheid nog te bevorderen, troffen we alleen pseudoniemen onder de artikels aan. Bij 'De Kerels' waren zeker de familie Kats en Aug. Vandekerckhove betrokken. In 1865 had deze laatste de zoon van Jacob Kats, Jan, en Spilthoorn in New York bezocht. En nu werkte Jottrand aan een biografie van Spilthoorn, een van zijn beste vrienden en zwaar gestraft in 1848. De titel 'De Kerels' verwees naar het werk van Conscience en achter De Kerels zaten X. Havermans, J. Scherpenzeel en F. Van Den Dungen, leidende figuren van de Veldbloem. Deze flaminganten eisten hun plaats op in de hoofdstad, die steeds meer verfranst, en wensten de toenadering met Nederland. "Wij droomden van de Verenigde Staten van Europa. wij droomden van onzen ontvoogden vlaamschen staat, van de gefederaliseerde 'vijf provinciën' lijk wij ze noemden" schreef Victor Faider in december 1869 in de ondertussen gestopte krant de Vlaamse Gazet van Brussel. In die krant schreven Aug. Vandekerckhove en de uit de Verenigde Staten van Amerika teruggekeerde Jan Kats. Vooroemde personen waren bijna allemaal sterk gelieerd aan Jottrand en verdedigden nog steeds een derde partij als alternatief voor de groeiende tweespalt tussen katholieken en liberalen. In dat klimaat moesten de Brusselse flaminganten wel scherper uit de hoek komen. De Veldbloem stuurde effectief petitie naar het ministerie d'Anethan voor de gelijkheid van talen in België. Nog 80 verzoekschriften, zoals Jottrand voorgesteld had, volgden aan het Parlement maar de regering d'Anethan verroerde geen vin. (6)

Die tegenstellingen groeiden tot een hoogtepunt toen op 22 november 1871 de doctrinaire Bara de affaire Langrand-Dumonceau in het parlement uitvoerig besprak. Langrand-Dumonceau wou de industrie en het grootkapitaal kerstenen en had hiervoor de steun van de paus bekomen. Vooraanstaande katholieke politici zoals Dechamps, Vilain XIII, A. Nothomb en De Decker werden in

bestuursraden van zijn maatschappijen opgenomen. Toen de regering d'Anethan De Decker, die riskeerde vervolgd te worden, benoemde tot gouverneur van Limburg, gingen de poppen aan het dansen. Bara zag het goed. De benoeming van De Decker was een fout en de regering kon daarop niets principieel inbrengen. Daarom vroeg hij het ontslag van de minister. Ondertussen was het gedurende een week onrustig in Brussel. Charivari's richtten zich tegen de woningen van de katholieke ministers in Brussel, zodat burgemeester Anspach verplicht werd het leger en de burgerwacht maximaal te mobiliseren.

Maar ook kloosters, katholieke scholen en redactiekantoren werden bekogeld. Het was duidelijk een antiklerikale manifestatie geworden. Liberale studentenverenigingen van de ULB gaven de toon aan. Op 29 november betoogden de liberale kaders, onder leiding van de Gentenaars. Op 30 november 1871 verplaatste de manifestatie zich naar het Paleizenpaleis waar antiroyalistische uitlatingen werden gescandeerd.

"Oh Roi de Caston parais à ton balcon. Et sans façon donne ta démission"

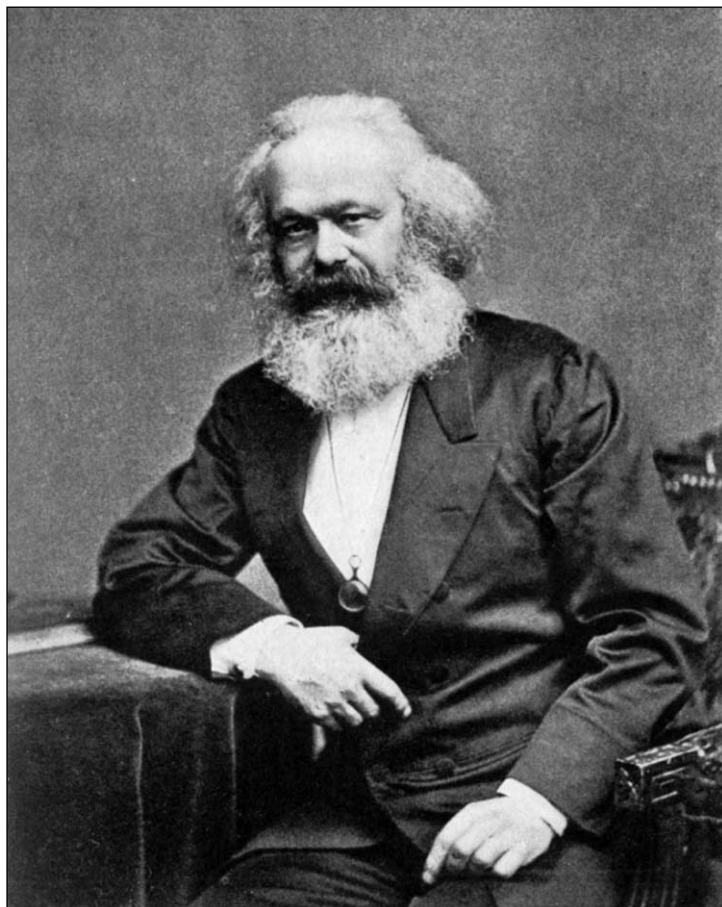
Ondertussen verscheen een anoniem petitionnement aan de koning om de regering te ontslaan waartegen Woeste met tegenpetities reageerde. Ook buiten Brussel was er beroering waarvan noch P.J. Van Tiggelen noch G. Deneckere in hun artikel gewag maakten. Eind november 1871 deden de Fransen Pyat en Thoré, vrienden van Delhasse, – wiens dochter gehuwd was met Fritz Jottrand, de burgemeester van Sint-Joost-ten-Node en de zoon van Lucien – Luik en Verviers aan, correspondeerde V. Dave met Duitsers en schreef Mevrouw Puccinelli over Garibaldi en de republikeinse acties in Spanje. In Dison werd zelfs de republiek uitgeroepen. En in een zure oprisping had minister Cornesse in de Kamer Jottrand als oorzaak van de rellen in Brussel beschuldigd. Jottrand vroeg een wederantwoord én aan de Moniteur belge én aan de kranten, die deze beschuldiging hadden opgenomen, wat pertinent werd geweigerd. De situatie werd explosief. Voor de koning was de maat vol en hij reageerde prompt. Die progressieve regering die hij vanaf het begin vooral om haar antimilitarisme en de uitbreiding van het kiesrecht slechts had gedoogd, dwong hij nu in haar geheel ontslag te nemen. Dat was nog nooit gebeurd in België en dat gebeurde door minister d'Anethan met veel tegenzin. d'Anethan aarzelde zelfs niet bij het ontslag op 1 december 1871 het optreden van de koning als oorzaak te vermelden en ontblootte aldus de Kroon. Vlug speelde de koning zijn eigen opvattingen en visie door aan de jonge

liberale publicist Em. De Laveleye, die een artikel over deze crisis voorbereidde. De koning stelde een verzoenende politiek boven de partijstrijd. Maar evenzo was hij bevreesd dat zijn imago in het buitenland zou geschaad worden. De feitelijke redenen, zoals uit de politieverlagen blijkt, waren de antiroyalistische uitlatingen aan zijn adres. En uit de briefwisseling van Jottrand en Castiau komen we te weten dat Jottrand op nieuwe verkiezingen had gehoopt om het regime te doorbreken. Castiau vond dat hij beter de koning rechtstreeks had aangevallen. De koning had zijn positie gered, maar de politieke gevolgen bleven groot. De stokoude man, minister de Theux, leidde nu de conservatieve regering. De meeste katholieke progressieven zoals d'Anethan, De Decker, Cornesse, A. Nothomb en V. Jacobs waren weggevaagd en in het defensief gedrongen. De progressieve liberale jongeren kregen vrij spel. Ze sloten zich vlug aan bij de doctrinair en zouden het antiklerikalisme uitspelen. (7)

De le Internationale in België en Nederland. K. Marx triomfeert. 1870-1873

Na de verkiezingen van de Parijse Commune en de tijdelijke schorsing van le Peuple Belge drong zich een koerswijziging op. Jottrand richtte zich nu op Holland en België om de republikeinse federatie met algemeen stemrecht ingang te doen vinden. In le Peuple Belge verschenen artikelen overgenomen uit de Toekomst, de Vrijheid en Asmodee. Aan de Toekomst waren Van der Ven, J. Rademacker, F.C. Günt en de ons bekende V. Dave uit Verviers verbonden. In De Vrijheid, orgaan van het Volk, vonden we Ch. Rodenbach terug. In de Asmodee uit

Karl Marx

Den Haag schreven A. Van Brussel en W. Van Der Voo,, gewezen medewerkers van E. Van Bevervoorde, de Nederlandse held van 1848. In een ander blaadje uit Amsterdam, De Werkman, waren J. Rademacker en Edm. Van Beveren uit Gent bedrijvig. Die meeste kranten stonden aan de rand van de le Internationale. Ze kregen wel steun van de rationalistische vrijdenkersvereniging. De Dageraad, waarin we Van Der Voo en Grün en Belgische republikeinen zoals Tielemans en Van Meeën opmerkten. Ze ijverden allen voor een derde partij en algemeen stemrecht. Ze zochten steun bij arbeidersverenigingen en kregen de beroepsverenigingen van typografen (Michon) en van de smeden (Ansing) mede.

We hebben reeds Edmond Van Beveren als verbindingsman met Nederland aangehaald. In Gent zelf werkte hij in De Werkman samen met Van der Ven en Jan De Ridder, de oude arbeidersleider. Ze hadden De Boos binnen de le Internationale opzij gezet en gaven er de toon aan. Ze ageerden zo sterk dat ze de Antwerpse afdeling overvleugelden. Zelfs de socialistische nestor uit Antwerpen, Philippe Coenen, moest buigen en zijn partijblad De Werker verhuisde een tijd naar de Arteveldestad. Zo kon de republikein en internationalist Henri Van Den

Abeele zich op het voorplan werken. In Brussel ijverde de oud-gediende Désiré Brismée, een vriend van F. Delhasse, voor de samenwerking tussen België en Nederland. En Aug. Vandekerckhove poogde de flaminganten van de Veldbloem te bereiken. Met andere woorden in de enkele afdelingen van de Belgische Internationale was hier en daar een persoon actief, behalve in Gent waar de coördinatie vlotter verliep. Het is wel belangrijk dat in het bijzonder Van Beveren in contact kwam met de Duitse sociaaldemocraten, die eveneens het alge-

meen stemrecht, de scheiding van Kerk en Staat en een sociaal programma via het bestaande politiek systeem benadrukten.

De diepgang van die samenwerking en activiteiten voor een Belgisch Hollandse republiek was niet groot.

Een manifestatie rond de herdenking van de slag om Den Briel van 1572 moest in mei 1872 flaminganten, leden van de le Internationale en republikeinen samenbrengen. Smid Ansing probeerde via een arbeidersstaking een anti-royalistische optocht op gang te brengen. Dat liep faliekant af. Een optocht van leden van de Veldbloem naar de Nederlandse ambassade in Den Haag had eveneens weinig succes.

Tot overmaat van ramp rommelde het binnen de Internationale zelf. K. Marx wou via de Algemene Raad en een autoritair bestuur de macht naar zich toetrekken en de aanhangers van Bakoenin opzij zetten. Was de Belgische Internationale nog in 1871 voor Marx' plannen, dan keerde de situatie vanaf midden 1872. Brismée sprak zich uit tegen de Algemene Raad; Eug. Hins verdedigde de vrijheid, de federatie en decentralisatie.

In augustus 1872, kort voor het congres van de Internationale, bracht Rademacher (Van der Ven) een blaadje Het Vrije Volk op de markt, eerst te Amsterdam, dan te Antwerpen. Hieraan werkten mee: de Gentenaren E. Van Beveren en J. De Ridder; de Antwerpenaar B.J. Mees, de vroegere stichter van de Algemene Werkmansbond die aanleunde bij de Libre Pensée; en de Nederlanders Günt en Van der Voo. Dat krantje riep in april 1873 de Nederlandse en de Vlaamse (Gent en Antwerpen) afdelingen van de Internationale op om te federeren en tot de stichting van een Democratische Bond van Noord- en Zuid-Nederland over te gaan. De bedoeling was op een vreedzame manier tot een federatieve republiek tussen Noord en Zuid te komen en aan te sluiten bij gelijkgezinde verenigingen. Als contactadressen werden Aug. Vandekerckhove voor Brussel en smid Ansing voor het Noorden opgegeven.

Deze bond kreeg de Marxistisch gerichte afdeling van Utrecht achter zich en ook Brismée, P. De Wachter, J. De Bleye en V. Dave werkten mee. Het hele opzet kwam nooit van de grond, niet in het minst door het voortdurend schaduwen van de kopstukken door de politie. Maar het succes was toch niet meer nodig. Op het congres in Den Haag van september 1872 won K.Marx de strijd op de anti-autoritaire aanhang van Bakoenin. Ook de Belgische en Hollandse Internationale had tegengestemd. Rademacher (Van Der Ven), Günt, V. Dave, H. Kats en Vandekerckhove werden als crypto-Bakoenisten gebrandmerkt en uitgesloten. Een coördinatie tussen republikeinen, flaminganten en leden van de le Internationale was niet meer

mogelijk. De Antwerpenaar Coenen voelde zich in de tang gezet. Hij wenste niet meer samen te werken met verenigingen buiten de le Internationale en schreef een derde partij definitief af. Hij keek van nu af uit naar de liberalen die bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1872 gewonnen hadden van de Meetingpartij. Ook in Brussel keek men uit naar de liberalen. Slechts in Gent bleef de Groot-Nederlandse gedachte hangen. Deze politieke inbreng, federalisme en decentralisatie, was niet afkomstig van Bakoenin, maar van Jottrand en Proudhon. Evenals het programmatisch vredelievende optreden bij de werking van Jottrand lag. De invloed op het Gentse socialistisch programma was niet te loochenen. (8)

Hendrik Strijpens

Voetnoten

- (4) E. LAMBERTS, Joseph de Hemptinne: een kruisvaarder in redingote, pp. 64-109, in De Kruistocht tegen het Liberalisme, Leuven, 1984.
- (5) L. DEFUISSEAU, De schanddaden van het cijskiesstelsel, Gent, 1892, pp. 39-56; Victor Hugo. Brussel en België, catalogus tentoonstelling te Brussel, maart-april 1985, pp. 92-95.
- (6) H. STRIJPENS, Lucien Jottrand, op. cit., deel 3, p.193; E. GUBIN, Bruxelles au XIXe Siècle: Berceau d'un flamingantisme démocratique (1840-1873), Brussel, 1979, pp. 441-443.
- (7) G. DENECKERE, Geuzengeweld, Brussel, 1998, pp. 63-86, de affaire De Decker; P.J. VAN TIGGELEN, Les émeutes de novembre 1871 et la révocation du ministère d'Anethan, Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis, XV (1984), 1-2, pp. 165-200; H. WOUTERS, Documenten betreffende de geschiedenis der arbeidersbeweging ten tijde van de le Internationale (1866-1880), Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Leuven-Parijs, 1970, Bijdragen 60, deel I, pp. 392-393; pp. 429-437.
- Mulders, directeur van Le Peuple Belge was, in tegenstelling met Jottrand een vurige aanhanger van de Commune en correspondeerde met verscheidene Fransen (mei 1871). De koningen Leopold I en Leopold II leunden, volgens ons, wel dichter aan bij de liberalen dan bij de katholieken. Democratische en Vlaamse beweging zinden hen niet.
- (8) Algemeen Rijksarchief Den Haag, Papieren Vreede, 31 juli 1871 en 25 oktober 1872 in H. STRIJPENS, Lucien Jottrand, op. cit. deel 3, p. 207; Castiau aan Jottrand, 17 mei 1872, ibidem. Hierin wees Castiau Jottrand als de oprichter van de Liga van de Kieshervorming aan evenals van talloze gehouden meetings in 1870 te Luik. Hij beschouwde hem ook als de verborgen leider van de Vlaamse Beweging; D. DEWEERDT, De Belgische socialistische arbeidersbeweging op zoek naar een eigen vorm 1872-1880, Antwerpen, 1972, pp. 62-64 en voetnoten pp. 76-80.

Een verslag van de Daensdag 2012 krijgt u vanaf 4 juni 2012 op www.aalst.be

SCHONE LIEDJES DUREN NIET LANG

Koen Meesters (ACV-studiedienst) en Guido Deckers schreven een opiniestuk voor de krant De Standaard als antwoord op Paul Huybrechts en Romain Blockx, voorzitter en ondervoorzitter van de Vlaamse Federatie van Beleggers die vinden dat er een heksenjacht gevoerd wordt op de breedste schouders. De krant heeft het niet willen opnemen. Daens Vandaag wel

In een opiniestuk in De Standaard van vrijdag 20 januari 2012 stellen Paul Huybrechts en Romain Blockx dat het over en uit is met de privacy van de belegger. Dat als je de wetteksten van 30 december 2011 goed leest, het de bedoeling is van de regering om straks met een vermogenskadaster te komen en later ook met een belasting op vermogens. En dat onder de tendentieuze ti-

sten nu weinig of geen belastingen betaald worden. Met zo'n kadaster krijgt de overheid ook een krachtig wapen om fraude met roerende inkomsten te bestrijden. Via het register kan ze checken of de aangegeven inkomsten wel in verhouding staan tot wat iemand bezit. Een vermogenskadaster opmaken is echter onmogelijk zolang financiële instellingen een rookgordijn kunnen

Voor de 'smalle' schouders is bescherming van de privacy kennelijk niet van tel. Maar o wee als de brede schouders inzage moeten geven in hun fortuinen.

tel: 'De heksenjacht op de breedste schouders.' Wel, we vragen ons af wat beide heren hebben tegen een vermogenskadaster? Iedereen vindt het normaal dat men weet wie eigenaar is van een huis en een wagen. Van de inkomens uit arbeid is de laatste euro gekend. En als het gaat om de strijd tegen de sociale fraude, dan is geen inspanning te klein om via de Kruispuntbank alle inkomens van de gerechtigden op sociale uitkeringen in kaart te brengen. Binnenkort gaat men volgens het regeerakkoord zelfs gas- en elektriciteitsrekeningen controleren.

Voor de 'smalle' schouders is bescherming van de privacy kennelijk niet van tel. Maar o wee als de brede schouders inzage moeten geven in hun fortuinen. Dan heet dat ineens 'heksenjacht', dan wordt moord en brand geroepen.

Om tot meer rechtvaardige fiscaliteit te komen is het nochtans noodzakelijk om een register of kadaster uit te werken waarin alle financiële bezittingen van de Belgen worden genoteerd. Want hét uitgangspunt van een rechtvaardige fiscaliteit is dat alle inkomens, en dus niet alleen de inkomens uit arbeid, hun faire bijdrage leveren. Zeker in deze zware crisistijden waar werknemers al een gepeperde factuur hebben gekregen.

Een vermogenskadaster is onmisbaar als de belastingdienst moet achterhalen op welke inkom-

ophangen rond de vermogens van hun klanten.

Op wat baseren de auteurs zich dan trouwens om te schrijven dat de zuinige, hardwerkende burger, de spaarder-belegger gevisieerd wordt in zijn financiële privacy?

Beleggers die interesten genieten, moeten vanaf volgend jaar telkens ze die ontvangen, aan hun bank melden of ze kiezen voor een roerende voorheffing van 21% of een voorheffing van 25%. De bijdrage zal niet van toepassing zijn op de verdiensten waarop een roerende voorheffing van 25% werd ingehouden. Telkens iemand kiest voor het lagere tarief van 21%, moet de bank dat melden aan een centraal punt dat de Nationale Bank van België (NBB) zal beheren. Die zal alle gegevens inventariseren die het van de verschillende banken ontvangt. De NBB geeft vervolgens de informatie van al wie meer dan 20.000 euro roerende inkomsten geniet, door aan de fiscus. Op de inkomsten boven de 20.000 euro wordt een belasting geïnd van 4%.

Laat ons wel wezen, dat is dus waar beide auteurs zich zorgen over maken. Dat de NBB een kadaster gaat aanleggen om grote vermogens een solidariteitsbijdrage te laten betalen van 4%! Los van het principe, willen we er de aandacht op vestigen dat

het hier gaat over 'grote roerende vermogens' en dat een solidariteitsbijdrage van 4% op de inkomsten die onderworpen zijn aan een voorheffing van 21% echt niet veel gevraagd is. Als we een rendement nemen van 4%, wat niet veel is, dan spreken we hier over een roerend bezit van 500.000 euro. Anders uitgelegd: je moet die 4% solidariteitsbijdrage maar pas betalen als je roerend vermogen meer bedraagt dan 500.000 euro! Bovendien wordt de solidariteitsbijdrage van 4% enkel geheven op inkomsten uit obligatiefondsen, kasbons, staatsbons, termijnrekeningen en aandelen waarop een roerende voorheffing van 21% werd ingehouden. Maar niet op tak 21, tak 23, beveks en spaarrekeningen. Wat denkt u dat banken gaan suggereren eens de kaap van 20.000 euro interest is bereikt?

En dan is er nog dat andere argument tegen een vermogenskadaster. 'Wie zal er zich aan storen als men de breedste schouders nog een extra gewicht laat torsen? Alleen de bezitters van die brede schouders natuurlijk. Maar dat zijn dan wel diegenen die investeren in onze economie'. Men wil hier dus aantonen dat als je de beleggers te zwaar belast, ze dan niet meer gaan investeren. Interesseert hun dat dan? Omdat aandeelhouders op hun aandeel graag 15% winst halen, wordt er verkocht en gekocht, en worden bedrijven verplicht onrealistische hoge rendementen te halen. Om aan die hoge rendementen te geraken, verlaagt men zich tot methodes die de werknemers en de burgers schaden. Een van die methoden: lonen niet mee laten delen in de productiviteit- en prijsstijgingen. Een andere methode is kostendalingen niet doorrekenen. Allemaal om het kapitaalrendement hoog te houden. Ondernemingen zouden moeten werken met investeringen en projecten waarvan de rendabiliteit bekeken

Dat er een heksenjacht wordt gehouden op de breedste schouders, dat is nog nooit in het verleden gebeurd en is ook nu niet het geval.

wordt over vijf, tien, twintig jaar. Toch is de gemiddelde duur dat een beursgenoteerd aandeel bijgehouden wordt, overal in de wereld absurd kort geworden. Zo wisselen de bedrijven van de BEL 20 om de zeventien maanden van eigenaar.[1]

Merkwaardig is trouwens dat een ander klassiek dreigement, dat van de kapitaalsvlucht niet wordt gebruikt. Of zouden de tegenstanders van een vermogensbelasting ondertussen ook al hebben aangevoeld dat dit tegenargument alsmaar

meer op los zand komt te staan door de Europese spaarrichtlijn en door de OESO-richtlijnen? En dat de ervaringen met een vermogensbelasting in Frankrijk, waar dit helemaal niet leidde tot een noemenswaardige kapitaalsvlucht, ook al weinig houvast bieden voor de tegenstanders?

Dat er een heksenjacht wordt gehouden op de breedste schouders, dat is nog nooit in het verleden gebeurd en is ook nu niet het geval. Een gezin met twee kinderen en een gemiddeld arbeidsinkomen dat geen inkomsten uit vermogen heeft, draagt 48% bij van het brutoloon door fiscale en sociale bijdragen. De bureaus die eenzelfde bruto-inkomen uit hun beleggingsportefeuille halen en geen arbeidsinkomen hebben, dragen 15% of 25% bij. Vanaf 2012 wordt dat 21% of 25%, dan nog met tal van uitzonderingen. En dan nog alleen wanneer men er in niet in slaagt die inkomens verborgen te houden voor de fiscus.

We kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat de heren Huybrechts en Blockx vooral daar bekommerd om zijn. Kennelijk hebben de breedste schouders, de grote vermogens, zeer veel te verbergen. En beginnen ze te beseffen dat, nu Reynders weg is op Financiën, de kansen groeien dat het uit is met dat schone liedje. Een schoon liedje dat al te lang werd gespeeld op kosten van de eerlijke belastingbetaler met smallere schouders. Daarmee schieten Huybrechts en Blockx overigens in eigen voet. Want als de brede schouders zoveel hebben te verbergen, dan weet de nieuwe regering wat te doen bij de begrotingscontrole van februari 2012 om 2 à 3 miljard bijkomend te vinden. In plaats van via een indexsprong een tweede keer de rekening te presenteren aan de werknemers en gerech-

tigden op sociale uitkeringen die wel al correct hun deel betalen.

Omdat een rechtvaardige fiscaliteit miljarden kan opbrengen

Guido Deckers

ACV - Nationaal Propagandist voor het thema rechtvaardige fiscaliteit

Noot

[1] Crisis Moordenboek / Gilbert De Swert / P. 230 en 254

DAENS IN HET NIEUW

De renovatie van het Werfplein in Aalst krijgt meer en meer vaste vorm. Na maandenlange beschutting werd het Daensmonument van zijn houten bekisting ontdaan en kreeg het de hoogstnoodzakelijke onderhoudsbeurt. Alle vuil en roet werden deskundig verwijderd en nu schittert het monument weer alsof het pas werd beeldhouwd.

Eind mei wordt de sokkel met blauwe hardsteen bekleed. De tekst erop blijft dezelfde als voorheen: *Slaaf noch bedelaar mag de arbeider zijn, hij moet een vrij en welvarend man wezen.* Priester Daens 1839 1907 1957.

Het Priester Daensfonds wil langs deze weg het stadsbestuur en alle betrokken diensten hartelijk danken voor deze prachtige realisatie. Aalstenaars en de vele bezoekers kunnen opnieuw met trots Daens weerzien op het Werfplein en hem zien kijken naar 'zijn' arbeiderswijken in Mijlbeek.

Frankrijklei 33
2000 Antwerpen

De betere specialist voor
onderhoud, reiniging en
waterbehandeling in de
industrie, scholen, horeca,
brandweer, federale
politie, voedingsindustrie,
garages, landbouw, veeteelt,
gemeente- en stadsbesturen,
sporthallen, fitness-centra,
rustoorden en ziekenhuizen

Stephan Beeckman

Parklaan, 165 - 9300 Aalst
GSM (0476)51 22 82

**Liberaal vakbond
Hedendaagse vakbond**

Kerkhoflaan 14-16
9300 Aalst

Tel.: 053 / 70 20 70

Kies in alle vrijheid, **maar** mét een geweten
voor een professioneel **maar** ongebonden ziekenfonds

VRAAG VRIJBLIJVEND EEN INFORMATIEPAKKET

bel gratis ☎ 0800 - 9 - 4361

Admin. Zetel: Statieplein 12 - 9300 Aalst

Tel. 0474 / 76 55 88 of mail:
johan.velghe@skynet.be en u
krijgt uitgebreide info en foto's.

La Recampado is een comfortabele en rustig gelegen uitvalsbasis
voor de verkenning van de Azurenkust. Vakantiehuis geschikt
voor max. 4 personen.

De Côte d'Azur biedt meer dan flaneren in het mondaine Nice,
Cannes, Monaco...

Vanuit **La Recampado**, gelegen in een residentiële buitenwijk van
parfumstad Grasse (Grasso, in het Occitaans), trekt u de Provence
in via bergdorpen en uitlopers van de Alpen. U ontdekt niet alleen
een impressionant mediterraan landschap, maar eveneens botani-
sche tuinen, schitterende kunstcollecties, culinaire genoogens...

Huren van **La Recampado** vanaf 210,00 euro/week. Vlot bereik-
baar: 1.200 snelwegkilometers, TGV (Cannes), luchthaven Nice.

Hoe beslist u over uw beleggingen?

Misschien hebt u zich al wel eens laten verleiden tot een toevalsspelletje. Maar de belangrijke beslissingen in uw leven hebt u vast niet op die manier genomen. Ook uw beleggingen kiest u beter niet willekeurig. U wilt informatie in. U wikt en weegt. En beslist. Samen met uw adviseur. Want u mag dan wel weten wie u bent en wat u wilt, uw adviseur weet dan weer welke beleggingen perfect bij uw persoonlijkheid en situatie passen. Kom eens langs. Dan bekijken we samen hoe u het best belegt naargelang van uw profiel. En u zult zien: praten werkt.

Bank &
Verzekering

www.kbcbeleggingsservice.be

we hebben het voor u

Een onderneming van de KBC-groep